

«Samruk-Kazyna Construction» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп.....	4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп.....	5-6
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	7-46

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Samruk – Kazyna Construction» АҚ-ның Акционері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «Samruk – Kazyna Construction» АҚ мен оның еншілес ұйымының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің *Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі)* (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселелерге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Аудитіміз аудиттің шешуші мәселелесін қалайша ескерді

Қаржы активтерінің құнсыздануы

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың берілген қарыздар бойынша айтарлықтай берешегі және қаржылық жалдау бойынша берешегі, ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелерде депозиттері бар. Топ өзінің қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік залалдардың резервін 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес бағалайды. Берілген қарыздар бойынша берешектің күтілетін несиелік залалдардың резервін, қаржылық жалдау бойынша берешектің, ақша қаражаты мен оның баламаларының және кредиттік мекемелердегі депозиттердің өтелімділігін бағалау күрделі болып табылады, едәуір дәрежеде субъективті және атап айтқанда, дебитордың болжамды төлем жасай алу қабілеттігі туралы жорамалдарға негізделген. Осы себептермен, бұл мәселе біздің аудитіміз үшін барынша маңыздылардың бірі болып табылады.

Берілген қарыздар бойынша берешек, қаржылық жалдау бойынша берешек, ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражат туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 10, 11, 16 және 18-ескертпелерінде ашылып көрсетіледі.

Біз берілген қарыздарға, қаржылық жалдау бойынша берешекке, ақша қаражаты мен оның баламаларына және кредиттік мекемелердегі қаражатқа қатысты күтілетін несиелік залалдар резервін есептеу процесін түсініп, Топтың тиісті есеп саясатын бағаладық. Біз Топ резервтеу матрицасында пайдаланған ақпаратты Топ берген қарыздар, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек, ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі депозиттер мен баршаға қолжетімді экономикалық болжамдар туралы тарихи деректермен салыстырдық. Сондай-ақ біз берілген қарыздар бойынша берешек, қаржылық жалдау бойынша берешек, берешектің мерзімдер бойынша пайда болу құрылымы, есепті күнге дейінгі және кейінгі есептеулер туралы ақпаратты қарастырдық. Біз үшінші тараптармен болған келіссөздердің ағымдағы мәртебесі мен түскен хат-хабарларды қарастырдық.

Біз берілген қарыздар бойынша берешекке, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекке, ақша қаражаты мен оның баламаларына, сондай-ақ кредиттік мекемелердегі депозиттерге қатысты Топ ашып көрсеткен ақпаратты және 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану әсерін талдадық.

Топтың 2021 жылғы жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2021 жылғы жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың 2021 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтылмайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және «Samruk - Kazyna Construction» АҚ-ның Директорлар кеңесінің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Топ басшылығы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесі Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі жоғары, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз

Біз Директорлар кеңесіне кіретін тұлғалардың назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, солармен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Директорлар кеңесіне кіретін тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз «Samruk - Kazyna Construction» АҚ-ның Директорлар кеңесіне кіретін тұлғалардың назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты Партнер, - Рустамжан Саттаров.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Рустамжан Саттаров
Аудитор / Бас директоры
«Эрнст энд Янг» ЖШС

Аудитордың 2012 жылғы 6 қаңтарындағы
№ МФ-0000060 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде
берген сериясы МФЮ-2 № 0000003
болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

050060, Алматы қ, Қазақстан Республикасы
Әл-Фараби д-лы, 77/7, «Есентай тауэр» ғимараты,

2022 жылғы 28 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанға

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескерт.</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл*</i>
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	6	212.060	202.838
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	7	3.793.230	3.898.890
Қауымдасқан компанияға инвестиция	13	15.544	13.434
Құрылыс компанияларына берілген аванстар	9	8.471.414	—
Материалдық емес активтер		41.194	44.135
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	10	46.343.025	55.552.116
Берілген ұзақ мерзімді қарыздар	16	17.602.955	3.999.960
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	31.386.386	35.913.990
Басқа да айналымнан тыс активтер	14	6.376.111	834.347
		114.241.919	100.459.710
Айналымдағы активтер			
Тауар-материалдық қорлар		6.836	6.832
Өткізуге арналған жылжымайтын мүлік	8	53.092	72.630
Сауда дебиторлық берешек	15	2.593	275.445
Берілген қарыздар	16	440.145	7.882.384
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		537.257	216.828
Айналымдағы қаржы активтері	17	9.193.162	10.882.398
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	104.802	5.052.698
Басқа да айналымдағы активтер	12	386.042	428.808
Ақша қаражаты мен оның баламалары	18	40.785.783	25.805.120
		51.509.712	50.623.143
Есептен шығарылуға арналған активтер	19	—	1.000.000
Активтердің жиыны		165.751.631	152.082.853

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП(жалғасы)

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл*
Меншікті капитал мен міндеттемелер			
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	20	19.990.162	19.990.162
Қосымша төленген капитал	20	3.437.245	3.437.245
БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын қайта бағалау резерві	17	227.317	194.441
Бөлінбеген пайда		37.092.232	28.325.877
Капитал жиыны		60.746.956	51.947.725
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Алынған қарыздар, ұзақ мерзімді бөлік	21	—	14.125.000
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	23	2.161.832	2.544.648
Келешек кезеңдер кірістері		107.145	122.452
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	24	2.086.004	—
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	30	1.083.958	350.910
		5.438.939	17.143.010
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Алынған қарыздар, қысқа мерзімді бөлік	21	81.880.635	80.456.167
Облигациялар	22	11.801.600	—
Кредиторлық берешек	24	3.880.636	85.668
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	25	2.002.865	2.450.283
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны		99.565.736	82.992.118
Міндеттемелер жиыны		105.004.675	100.135.128
Капитал мен міндеттемелер жиыны		165.751.631	152.082.853

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2020 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікпен үйлеспейді, өйткені жасалған қайта жіктеулерді таныстыру мақсатында көрсетеді, олар туралы толық ақпарат 5-ескертеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор — Баскарма мүшесі

М.Ж. Уали

Бас бухгалтер

Б.К. Сипульдина

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Түсім	26	14.314.798	19.596.629
Өзіндік құны	27	(1.304.390)	(8.018.221)
Жалпы пайда		13.010.408	11.578.408
Жалпы және әкімшілік шығыстар	28	(1.541.310)	(1.778.496)
Қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервін қалпына келтіру/(есептеу)		588.913	(2.115.354)
Қаржылық емес активтердің құнсыздану резервін (есептеу)/қалпына келтіру		(167.119)	1.073.610
Операциялық кірістер		11.890.892	8.758.168
Қаржылық кіріс	29	3.565.526	2.028.284
Қаржыландыру бойынша шығындар	29	(2.971.425)	(2.114.873)
Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлес	13	2.110	—
Еншілес ұйымдардың шығуынан болған зиян	13	—	(126.634)
Бағамдық айырма бойынша шығыс, нетто		(329.440)	(949)
Басқа да кірістер		200.630	411.831
Басқа да шығыстар		(28.022)	(52.147)
Салық салынғанға дейінгі пайда		12.330.271	8.903.680
Табыс салығы бойынша шығыстар	30	(2.544.139)	(2.105.170)
Есепті жылғы пайда		9.786.132	6.798.510
Акцияға пайда			
Жай акцияларды ұстаушыларға келетін жылғы базалық пайда (теңгемен)	20	609,23	418,43
Есепті жылғы пайда		9.786.132	6.798.510
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс			
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша таза кірістер	17	32.876	90.486
Салықтар шегерілген есепті жылғы өзге жиынтық кіріс		32.876	90.486
Салықтар шегерілген есепті жылғы жиынтық кірістің жиыны		9.819.008	6.888.996

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

М.Ж. Уали

Бас бухгалтер

Б.К. Сипульдина

МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құнын қайта бағалау резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға	19.990.162	3.437.245	103.955	21.527.367	45.058.729
Бір жылғы пайда	—	—	—	6.798.510	6.798.510
Басқа да жиынтық кіріс	—	—	90.486	—	90.486
Жиынтық кіріс жиыны	—	—	90.486	6.798.510	6.888.996
2020 жылғы 31 желтоқсанға	19.990.162	3.437.245	194.441	28.325.877	51.947.725
Бір жылғы пайда	—	—	—	9.786.132	9.786.132
Басқа да жиынтық кіріс	—	—	32.876	—	32.876
Жиынтық кіріс жиыны	—	—	32.876	9.786.132	9.819.008
Дивидендтер (20-ескертпе)	—	—	—	(1.019.777)	(1.019.777)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	19.990.162	3.437.245	227.317	37.092.232	60.746.956

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

М.Ж. Уали

Бас бухгалтер

Б.К. Сипульдина

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Өнім мен тауарларды өткізу		589.449	10.047.521
Алынған пайыздар		4.660.834	5.073.106
Жалдау бойынша түсімдер		19.123.629	10.842.279
Басқа да түсімдер		9.775.225	10.365.681
Тауарлар мен қызметтер үшін өнім берушілерге төлемдер		(2.241.975)	(754.819)
Берілген аванстар		(69.531)	(84.717)
Жалақы бойынша төлемдер		(954.551)	(1.219.650)
Алынған қарыздар мен облигациялар бойынша сыйақыны төлеу	33	(3.021.953)	(4.362.757)
Корпоративтік табыс салығы		(2.131.520)	(1.742.377)
Бюджетке төленетін басқа да төлемдер		(436.876)	(540.566)
Басқа да төлемдер		(2.422.672)	(2.338.397)
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары		22.870.059	25.285.304
Инвестициялық қызметтен болған ақша ағындары			
Жылжымайтын мүлік объектілерін сатып алуға алдын ала төлем		(8.468.163)	(1.109.063)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(22.187)	(1.323)
Банк салымдарын орналастыру		—	(4.970.000)
Банк салымдарын алу		11.320.901	1.835.524
Үшінші тараптарға берілген қарыздар		(11.333.041)	(11.702.998)
Үшінші тараптардан қарыздарды қайтару		2.697.448	4.089.466
Қауымдасқан компаниядағы қатысу үлесін сатудан түскен түсімдер		13.982	—
Басқа да үлестік құралдарды өткізуден түскен түсімдер		8	—
Еншілес ұйымды бақылаудан айырылу		—	(53.940)
Борыштық бағалы қағаздар бойынша түсімдер		500.000	1.690.000
Басқа да (төлемдер)/түсімдер		(63.967)	4.994.684
Инвестициялық қызметке пайдаланылған таза ақша ағындары		(5.355.019)	(5.227.650)

**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(жалғасы)**

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Қаржылық қызметтен ақша ағындары			
Алынған қарыздар бойынша түсімдер	33	—	21.825.145
Шығарылған облигациялар бойынша түсімдер	33	11.500.000	—
Алынған қарыздар бойынша негізгі борышты төлеу	33	(12.995.033)	(34.371.093)
Шығарылған облигацияларды өтеу	33	—	(5.203.442)
Төленген дивидендтер	20	(1.019.777)	—
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(2.514.810)	(17.749.390)
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		15.000.230	2.308.264
Күтілетін несиелік зиян бойынша резервтегі өзгеріс			
Айырбас бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері	18	(8.982)	101
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		25.805.120	23.347.106
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	18	40.785.783	25.805.120

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

М.Ж. Уали

Бас бухгалтер

Б.К. Сипульдина

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін****1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ**

«Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша – «Компания») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 6 наурыздағы № 265 қаулысымен құрылды. 2019 жылғы 15 ақпанда Компания «Samruk-Kazyna Construction» акционерлік қоғамы болып атауын өзгертті.

Компанияның кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, «Есіл» ауданы, Сығанақ, 17/10 ғимарат.

Мемлекет меншігінде Компанияның 100% қатысу үлесі бар «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша – «Бас компания» немесе «Самұрық-Қазына») арқылы Компанияға бақылау жүргізеді.

Компания миссиясы тұрғын-үй құрылысына инвестициялық қызмет пен сапалы тұрғын-үйді ұсыну арқылы Қазақстан Республикасы халқының өмір жағдайларын жақсарту, сондай-ақ құрылыс тиімділігін арттыру және «Самұрық-Қазына» АҚ компаниясы Тобының жобаларын басқару болып табылады.

Компанияның негізгі қызметіне мыналар кіреді:

- мемлекеттік бағдарламаларға қатысуды аяқтау;
- жылжымайтын мүлікті басқару;
- инвестициялық қызмет;
- жобалау және салу сатысында компанияның үлестерін сенімгерлік басқару.

Компанияның миссиясы мен көзқарасы даму стратегиясын ескере отырып және Бас компанияның көзқарасымен қатар қалыптасады. Миссия компанияның стратегиялық басымдықтарын және оның Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін көрсетеді.

Еншілес және қауымдасқан ұйымдар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлестері болды:

Атауы	Орны тіркеу	Негізгі қызмет	Қатысу үлесі	
			2021 жыл	2020 жыл
«СК Девелопмент» ЖШС	Қазақстан	Девелопмент, жылжымайтын мүлік объектілерін қаржыландыру және кейіннен басқару/өткізу, техникалық қадағалау	49%	49%

2020 жыл ішінде Компанияның негізгі қызметі қаржыландыру және жылжымайтын мүлікті кейіннен басқару/сату және техникалық қадағалау болып табылатын «SK Development» ЖШС 100% қатысу үлесіне ие болды.

Компания және 51% үлесі 2020 жылғы 31 желтоқсанда сатылған оның еншілес ұйымы бұдан әрі бірлесіп Топ деп аталады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік шоғырландырылған негізде Топтың 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қызметінің қаржылық нәтижелерін және көрсетілген күнге оның қаржылық жағдайын білдіреді.

Топтың қаржы нәтижелері құрылыс саласының ерекшелігіне байланысты болады, әрі оған ұзақ өндірістік цикл тән, өйткені жылжымайтын мүлік объектілерінің құрылысы, орташа, 1,5 жылдан 3 жылға дейін жүзеге асырылады. Бұл ретте құрылыс және құрылысқа инвестициялау кезеңінде жылжымайтын мүлік объектілерін өткізуден түсетін кірістердің азаюы, құрылыс объектілеріне жұмсалатын шығындар капиталының / құрылыс ұйымдарына берілген аванстардың ұлғаюы байқалады. Тиісінше, жылжымайтын мүлік объектілері тапсырылғаннан кейін Топтың негізгі қызметінен түсетін кірістердің өсімі байқалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ (жалғасы)****Еншілес және қауымдасқан ұйымдар (жалғасы)**

Осыдан басқа Топтың қаржылық нәтижелеріне, мемлекеттік бағдарламаларды орындауға берілген және оны қаржыландырудан алынған пайыздық кірістер мен шығыстарды және Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктердің депозиттерінде уақытша бос ақша қаражатын орналастырудан болған пайыздар бойынша кірістерді қоса алғанда, ақша қаражатын басқарудан туындайтын қаржы құралдарын мойындау және кейіннен бағалау ықпал етеді (33-ескерту).

Жалпы, жылдар бойынша негізгі қызметтен түсетін кірістердің құбылуы құрылыс индустриясында жұмыс істейтін көптеген жергілікті және шетелдік компанияларға тән.

Топтың 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілігін Топ басшылығы 2022 жылғы 28 ақпанда шығаруға бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер өзгесі есеп саясатында және осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде аталмаса, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес әзірленген. Шоғырландырылған қаржылық есептілік қазақстандық теңгемен (бұдан әрі - «теңге») көрсетілген, ал барлық сомалар, өзгесі көрсетілген жағдайлардан басқа, бүтін мыңдықтарға дейін дөңгелектенген.

Шоғырландыру негізі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік бас компанияның және оның еншілес компаниясының 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Егер Топ инвестициялау объектісіне қатысудан болатын кірістердің өзгеру тәуекелдеріне ұшыраған жағдайда бақылау жасалады немесе мұндай кірістерді алуға құқығы, сондай-ақ инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асырудың көмегімен кірістерге әсер ету мүмкіндігі бар. Атап айтқанда, Топ тек егер келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар объектісін бақылайды:

- Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдерге ұшырағыштығының немесе мұндай кірісті алуға құқықтарының болуы;
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асырудың көмегімен кіріске әсер ету мүмкіндігі бар.

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады. Мұндай жорамалды растау үшін және Топтың инвестициялар объектісіне қатысты дауыс беру құқықтарының көпшілігі немесе ұқсас құқықтары болған кезде Топ мұндай инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды ескереді:

- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа ұстаушылармен келісім(дер);
- басқа келісімдермен көзделген құқықтар;
- дауыс беру құқығы және Топқа тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес компанияға бақылауды алған кезде еншілес компанияның шоғырлануы басталады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес компанияның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)**

Пайда немесе залал және басқа да жиынтық кірістің әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының меншік иелеріне және егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінде теріс сальдоға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлестеріне жатады. Қажет болғанда еншілес компаниялардың қаржылық есептілігі мұндай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Топішілік барлық активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, кірістер, шығыстар және Топ ішінде операцияларды жасау нәтижесінде туындайтын ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталады.

Бақылаудан айырылмастан еншілес компанияға қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылып қалса, ол активтерді (оның ішінде гудвилді), тиісті міндеттемелерді, бақыланбайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және туындап қалған пайданы немесе зиянды пайда немесе зиян құрамында мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін әзірлеу Топ басшылығынан пікір білдіруін, есепте көрсетілетін түсім сомаларына, шығыстарға, активтер мен міндеттемелерге, сондай-ақ шартты міндеттемелер туралы акпараттың ашылып көрсетілуіне ықпал ететін бағалау мен жорамалдарды айқындауды талап етеді. Осы жорамалдар мен бағалауға қатысты белгісіздік мұндай жорамалдар мен бағалаулар қабылданатын активтердің немесе міндеттемелердің ағымдағы құнына қатысты келешекте едәуір түзетулер жасауды қажет етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің баланстық құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін:

Топтың болжаулары мен бағалауы ол шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Дегенмен ағымдағы міндеттемелер мен келешекке қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Топ бақыламайтын жағдайларға орай өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олар болатын шамаға қарай жорамалдарда көрсетіледі.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің баланстық құны сату шығындарын шегергендегі әділ құн немесе пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін сомадан асатын болса орын алады. Есептен шығаруға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнның есебі ұксас активтерді тәуелсіз тараптар арасындағы сату операцияларының міндетті күші бар қолда бар акпаратқа немесе активтің шығарылуына байланысты шегілген қосымша шығындарды шегергенде қадағаланатын нарықтық бағаға негізделеді. Пайдаланудан болатын құндылықтың есебі дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі бес жылға алынады және оған Топтың жүргізуге әлі де болса міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызмет немесе ақша қаражатын жасайтын бірліктің құнсыздануына тестіленетін активтің нәтижелерін жақсартатын келешектегі елеулі инвестициялар жатпайды. Өтелетін сома дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ күтілетін ақша ағындарына және экстраполяция максатында пайдаланылған өсу қарқындарына барынша сезімтал.

Күтілетін несиелік зиян

Топ берілген қарыздар, кредиттік мекемелердегі қаражаттар және ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша КНЗ есептеу үшін бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланады. Бағалау резервтерінің мөлшерлемелері шығындардың пайда болуының ұксас сипаттамаларымен (яғни, географиялық өңір, өнімнің типі, сатып алушылардың типі мен рейтингісі, аккредитивтер арқылы қамтамасыз ету және несиелік тәуекелдерді сақтандырудың басқа нысандары бойынша) түрлі клиенттік сегменттердің топтары үшін төлем мерзімін өткізіп алу күндеріне қарай белгіленеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Күтілетін несиелік зиян (жалғасы)**

Бастапқыда бағалау резервтері матрицасының негізінде бұрынғы кезендердегі дефолттардың пайда болуының байқалатын деректері жатыр. Топ болжамды акпаратты ескере отырып несиелік зиянның пайда болуының бұрынғы тәжірибесін түзетіп алу үшін матрицаны жаңартып отырады. Мысалға, егер келесі жылдың ішінде болжамды экономикалық талаптардың (мысалы, ЖІӨ) нашарлауы күтілетін болса, әрі ол өндірістік секторда дефолт жағдайларының ұлғаюына әкеп соқтыра алса, дефолттың тарихи деңгейі түзетіледі. Әрбір есепті күнге алдыңғы кезендердегі дефолт деңгейі туралы байқалатын деректер жаңартылып отырады және болжамды бағалаудың өзгеруі сараланады.

Экономикалық талаптармен болжанатын дефолттың тарихи қадағаланатын деңгейлері мен және КНЗ арасындағы өзара байланысты бағалау едәуір есепті бағалау болып табылады. КНЗ көлемі жағдайлардағы және болжанатын экономикалық талаптардағы өзгерістерге сезімтал келеді. Топтың несиелік зиянның пайда болуының бұрынғы тәжірибесі мен экономикалық талаптардың болжамы сатып алушының келешектегі іс жүзіндегі дефолты үшін көрнекі болып табылмауы мүмкін.

Топтың 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді және ағымдағы қаржы активтерінің құрамында қаржылық жалдау бойынша берешектің едәуір қалдықтары бар. Қаржылық жалдау бойынша берешек Нұрлы жер мемлекеттік бағдарламасы бойынша жалға алушы – 8.000 астам жеке тұлғаға тиесілі дербес елеусіз қалдықтардан тұрады. Топ басшылығы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалдау берешегі бойынша күтілетін несиелік зиян резервін есептемеді. Топ басшылығы баланстың 100%-ы өтелуге жатады деп есептейді, өйткені қаржылық жалдау берешегі жалдау бойынша активтермен, жылжымайтын мүлікпен қамтамасыз етілген, әрі оның әділ құны қаржылық жалдау берешегінің баланстық құнынан айтарлықтай асады.

Операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Топ жалға беруші ретінде

Топ инвестициялық жылжымайтын мүлік портфелінің шеңберінде ескерілетін коммерциялық жылжымайтын мүлікті жалдау шарттарын жасады. Шарт талаптарын талдаудың негізінде (мысалға, соларға сай жалдау мерзімі коммерциялық жылжымайтын мүлік нысанын экономикалық пайдалану мерзімінің негізгі бөлігін білдірмейді және ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны коммерциялық жылжымайтын мүліктің іс жүзіндегі барлық әділ құнына тең келмейді) Топ аталған мүлікке иелік ету құқығымен байланысты барлық елеулі тәуекелдер мен пайда онда сақталып қалатындығын белгіледі және тиісінше, бұл шарттарға операциялық жалдау шарттары үшін айқындалған есепке алу тәртібін қолданады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған жылжымайтын мүліктің жіктелуі

Топ жылжымайтын мүлік сатуға арналған жылжымайтын мүлік немесе инвестициялық жылжымайтын мүлік болып табылатындығын былайша айқындайды:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлікке Топтың қызметінде пайдалану үшін қолданылмайтын, операциялық қызметте сатуға арналмаған, бірінші кезекте жалға беруден кіріс немесе капитал құнының өсімінен кіріс алу үшін ұсталатын пәтерлер, паркингтер және коммерциялық үй-жайлар кіреді.
- Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке операциялық қызметте сатуға арналған жылжымайтын мүлік кіреді. Негізінен, бұл Топ құрылыс аяқталғаннан кейін сатқысы келген пәтерлер, паркингтер және коммерциялық үй-жайлар.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құны

Инвестициялық жылжымайтын мүлік өзіндік құны бойынша бухгалтерлік есепте жинақталған тозу мен құнсыздану бойынша жинақталған шығындарды шегеру арқылы көрсетіледі. Әділ құн соған ұқсас сипаттамалары мен орналасқан жері бар жылжымайтын мүлікпен жуырда жасалған мәмілелердің негізінде айқындалады. Инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны *7-ескертілгенде* ашылып көрсетілген.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлік өзіндік құнының ең азы және таза өткізу құны (ТӨҚ) бойынша көрсетіледі. Сатуға арналған жылжымайтын мүлік үшін ӨТҚ есепті күнге қолданылатын нарықтық конъюнктура мен бағаларды ескере отырып бағаланады және Топ тиісті жуырдағы нарықтық операцияларды назарға ала отырып айқындайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Сенімгерлік басқару шарттары**

2021 жылдың ішінде Топтың байланысты тарап «Біріккен химия компаниясы» ЖШС-пен (бұдан әрі – «БХК») БХК-ның келесі еншілес компаниялардағы үлестерін басқаруға арналған сенімгерлік басқару шарттары қолданылды: «Karabatan Utility Solutions» ЖШС, «ХИМ-плюс» ЖШС. Сенімгерлік басқару шарттары жобалардың құрылысы аяқталғанға дейін қолданылады: «Ұлттық индустриалды мұнай-химия паркі» Арнайы экономикалық аймақтың инфрақұрылым объектілерін салу», тиісінше «Глифосфат, үшхлорлы фосфор, каустикалық сода мен хлор өндірісі». Топ сенімгерлік басқару шарттарын сенімгерлік басқарудың өтуіне орай БХК еншілес компаниялары бақылауының болуына саралады және БХК еншілес компанияларындағы қатысу үлестерін бақылау амалы Топқа 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтпеді деген тұжырымға келді.

2019 жылғы 24 қаңтарда Топ пен Бас компания Офистік ғимаратты сенімгерлік басқару шартын жасады. Топ көрсетілген шартты сенімгерлік басқаруға өтуіне орай бақылаудың болуына саралады және ғимаратты бақылау амалы Топқа 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтпеді деген тұжырымға келді. Топ әкімшілік ғимаратты басқару қызметтерін көрсетеді – үй-жайларды басқа ұйымдарға, негізінен байланысты тараптарға жалға береді.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ**Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер**

Топ 2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін бірқатар стандарттар мен түзетулерді алғаш рет қолданды. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Әр түзетудің сипаттамасы мен әсері төменде сипатталған:

9 ХҚЕС-ке (IFRS), 39 ХҚЕС-ке (IAS), 7 ХҚЕС-ке (IFRS), 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау – 2-кезең»

Түзетулер ұсыныстың банкаралық мөлшерлемесі (IBOR) баламалы іс жүзіндегі тәуекелсіз пайызсыз мөлшерлемеге ауыстырылған жағдайларда қаржылық есептілік үшін болатын салдарды түзету үшін қолданылатын уақытша босатуларды білдіреді.

Түзетулер мыналарды көздейді:

- практикалық сипаттағы жеңілдетуді, соған сай реформамен тікелей талап етілетін шарттың өзгеруі немесе акша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы болатын құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы тиіс;
- хеджирлеу ара қатынастарының анықтамасына және хеджирлеу ара қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу жөніндегі құжаттамаға IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол беріледі;
- ұйымдарға тәуекелсіз мөлшерлемесі бар құрал ұйымның қарауына қарай хеджирлеу ара қатынастары шеңберінде тәуекелі бар құрамдас ретінде айқындалған жағдайларда бөлек сәйкестендірілетін құрамдастарға қатысты талаптарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату беріледі.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді. Топ, егер бұл қажет болса, келешек кезеңдерде практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдануға ниетті.

«2021 жылғы 30 маусымнан кейін қолданылған Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығару» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2020 жылғы 28 мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды – «Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығару». Бұл түзету Covid-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайтын жалдау бойынша иеліктен шығарулар болған жағдайда жалдау шарттарының түрлендірулерін есепке алу бөлігінде жалға алушылар үшін 16 ХҚЕС (IFRS) талаптарын қолданудан босатуды көздейді. Іс жүзіндегі сипаттағы жеңілдік ретінде жалға алушы жалға беруші Covid-19 пандемиясымен байланысты ұсынған жалдау бойынша иеліктен шығару жалдау шартының түрлендіруі болып табылатындығын сараламау шешімін қабылдай алады. Мұндай шешімді қабылдайтын жалға алушы Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша иеліктен шығарумен негізделген жалдау төлемдерінің кез келген өзгерісін мұндай өзгеріс есепте, егер ол жалдау шартының түрлендіруі болып табылса, 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сай көрсетілетіндей етіп ескеруі тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

Бұл түзету 2021 жылғы 30 маусымға дейін қолданылады деп болжанды, алайда Covid-19 пандемиясының жалғасып отырған ықпалына орай ХҚЕС жөніндегі кеңесі 2021 жылғы 31 наурызда практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдану мерзімін 2022 жылғы 30 маусымға дейін ұзартуды шешті.

Жаңа түзету 2020 жылғы 1 сәуірден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады.

Топтың Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша қандай да бір берілген жол беруі жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол рұқсат етілген кезең ішінде практикалық сипаттағы жеңілдікті қолдануды жоспарлап отыр.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне едәуір әсерін тигізбейді деп күтілуде:

- 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»;
- 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу»;
- 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – «Концептуалдық негіздерге сілтемелер»;
- 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер»;
- 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Ауыртпалық түсіретін шарттар – шартты орындау шығындары»;
- «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолданатын еншілес ұйым;
- «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – қаржылық міндеттемелердің мойындатуы тоқтаған жағдайда «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы;
- «Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзету – әділ құнды бағалау кезіндегі салық сату;
- «Бухгалтерлік бағалауды айқындау» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер;
- 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер.

Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Компанияның және оның еншілес ұйымының функционалдық валютасы және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен көрсетілген. Теңге Компания және оның еншілес ұйымы қызметін атқаратын негізгі экономикалық ортаның валютасы болып табылады. Топтың әр компаниясы өзінің жеке функционалды валютасын айқындайды және әрбір компанияның қаржылық есептілігіне қосылған баптар осы функционалдық валютада бағаланып отырады.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда Топ компанияларымен операция тану критерийлерін қанағаттандырған күнге қолданылатын спот-бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі. Барлық айырмалар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша бағаланатын монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда немесе зиян баптың әділ құнының өзгеруінен пайданы немесе зиянды тану қағидаттарына сәйкес ескеріледі (яғни баптар бойынша валютаны есептеуден болған бағамдық айырмалар, БЖК құрамында танылатын әділ құны бойынша қайта бағалаудан болған пайда немесе зиян не болмаса БЖК құрамында немесе тиісінше пайданың немесе зиянның құрамында танылады).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)**

Алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активтің немесе монетарлық емес міндеттеменің мойындалуы тоқтаған кезде тиісті активтің, шығыстың немесе кірістің (немесе оның бір бөлігінің) бастапқы мойындалуы кезінде пайдаланылуы тиіс айырбас бағамын айқындау мақсатындағы операцияның жасалу күні Топ алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені алғаш рет мойындаған күні болып табылады. Алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну операциялары жасалған жағдайда Топ әрбір төлем немесе алдын ала төлемді алу үшін операция күнін айқындайды.

Қазақстан Республикасында ресми айырбас бағамдары ретінде Қазақстан қор биржасында («ҚҚБ») белгіленген орташа алынған валюта бағамдары қолданылады.

ҚҚБ-да 2021 жылғы 31 желтоқсанға белгіленген АҚШ долларының айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 431,8 теңге болды (2020 жылы 1 АҚШ доллары үшін 420,91 теңге).

Қауымдасқан компанияға инвестициялар

Қауымдасқан компания – бұл соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Топтың оның қауымдасқан компаниясына инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан компанияға инвестиция алдымен бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың баланстық құны сатып алған күннен кейін туындайтын қауымдасқан компанияның таза активтеріндегі өзгерістердегі Топтың үлесі танылуы салдарынан не өседі немесе төмендейді. Қауымдасқан компанияға жататын гудвил инвестицияның баланстық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп қауымдасқан компания қызметінің қаржы нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Егер қауымдасқан компанияның капиталында тікелей танылған өзгерістер болса, Топ осындай өзгерістерге өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылғанда бұл фактіні ашады.

Топтың қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындайтын жұмсалмаған пайда мен зиян Топтың қауымдасқан компанияда қатысу үлесінің болған дәрежесінде алынып тасталды.

Қауымдасқан компанияның пайдасындағы Топ үлесі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тікелей көрсетілген. Ол қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді, және сондықтан қауымдасқан компаниялардың еншілес компанияларындағы салық салу мен бақыланбайтын қатысу үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады.

Қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты дәл сол кезең үшін жасалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ өзінің қауымдасқан компаниясына инвестициясы бойынша құнсызданудан келген қосымша зиянын тану қажеттігін айқындайды.

Әрбір есепті кезеңде Топ қауымдасқан компанияға құйылған инвестициялардың құнсыздануының объективті куәлігінің болуын белгілейді. Мұндай куәліктер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлес» бабы бойынша пайда мен зиянда мойындайды.

Қауымдасқан компанияға айтарлықтай ықпалдан айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалап, мойындайды. Едәуір ықпалдан айырылу сәтіне қауымдасқан компанияның баланстық құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығарылудан болған түсімдер арасындағы айырма пайда немесе зиян құрамында мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдағы және айналымнан тыс етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайларда, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі. Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Топтың есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса, айналымдағы болып табылады.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Әділ құнды бағалау

Топ мұндай қаржы құралдарын қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепті жасаудың әрбір күніне әділ құны бойынша туынды құралдар ретінде бағалайды. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құны және әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуі тиіс қаржылық емес активтер туралы акпарат тиісінше 33-ескертпеде және 7-ескертпеде ашылып көрсетіледі.

Активті сатып алу кезінде алынған немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттеменің берілгені үшін төленген баға әділ құны болып табылады. Әділ құны бойынша бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- немесе бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не болмаса негізгі нарықтың жоктығы шарттарында, бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта.

Топ негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік экономикалық мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының экономикалық пайда әкелуі не болмаса активті ең үздік және барынша тиімді тәсілмен пайдалану арқылы не болмаса оны бұл активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын нарыққа басқа қатысушыға сату арқылы пайда әкелу қабілетін назарға алады.

Топ мұндай бағалау үлгілерін пайдаланады, әрі олар мұндай жағдайларда орынды болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте релевантты қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше азайтуға мүмкіндік береді.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер 33-ескертпеде сипатталған әділ құн көздері иерархиясының шеңберінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімді мойындау**

Топ қызметі жылжымайтын мүлікті басқарумен және құрылыспен байланысты. Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім тауарларға бақылау сатып алушыға берілгенде және өтемақыны көрсететін сомада бағаланған кезде танылады, соған құқықты Топ мұндай тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде алуды күтіп отыр. Топ түсім алуды көздейтін өзі жасаған шарттарда әдетте ол принципал ретінде болады деген тұжырымға келді, өйткені әдетте Топ тауарлар сатып алушыға берілгенге дейін оларды бақылап отырады.

Топ шартта айқындалған төлем талаптарын ескере отырып және салықтарды немесе алымдарды шегере отырып түсімді алуды көздейтін өзі жасаған барлық шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді.

Жылжымайтын мүлікті сату

Жылжымайтын мүлікті сатудан түскен кіріс, әдетте, жылжымайтын мүлікті иелік етуден болған едәуір тәуекелдер мен пайда сатып алушыға өткенде мойындалады. Аяқталмаған жылжымайтын мүлік объектілеріне талап ету құқықтарын қайта табыстаудан түскен кірістер сатып алушыға қатысты талап ету құқықтарына байланысты елеулі тәуекелдер мен пайданы беру кезінде мойындалады.

Жалға беруден түскен кіріс

Операциялық жалға берілген инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кіріс жалдау мерзімінің ішінде тік сызықты әдіс бойынша ескеріледі және оның операциялық сипатына орай түсім құрамына қосылады.

Пайыздық кіріс

Амортизациялық құны және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бағаланатын барлық қаржы құралы бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып танылады, ол күтіліп отырған болашақ төлемдері немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде ақша қаражаттың түсуін немесе, егер бұл орынды болса, қаржы активінің таза баланстық құнына немесе міндеттемеге дейін шамалы кезеңге дәл шегереді.

Құрылыс компанияларын қаржыландырудан түскен пайыздық кіріс негізгі қызметтен болған кірістердің құрамына және басқа да пайыздық кірістер бөлігінде қаржыландырудан болған кірістердің құрамына қосылады.

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болу шамасына қарай танылады және олар есептеу әдісінің негізіне жатқызылған сол кезеңде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Компанияның ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алумен, салумен немесе өндірумен тікелей байланысты қарыздар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құны ретінде капиталданады. Қарыздар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген есепті кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыздар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және Топ қарызға алынған қаражатқа байланысты Топ шеккен басқа да шығындар кіреді.

Табыс салығы*Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы пайда салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдары төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – Топ өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын елдерде есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңнамалар.

Тікелей меншікті капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы пайда салығы жиынтық кіріс туралы есепте емес, меншікті капитал құрамында танылады. Ұйым басшылығы соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Табыс салығы (жалғасы)***Кейінге қалдырылған салық*

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімін бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта қалпына келтірілмейді деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылатын пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын шамада барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе зиянға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде қабылданған салық мөлшерлемелеріне (және салық заңнамасына) сүйене отырып активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Пайда немесе зиян құрамында танылған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса басқа да жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, егер зани тұрғыдан қорғалған ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерді есепке алу құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар дәл сол салық салынатын ұйымға немесе салық органына қатысты болса, бір біріне қарсы есепке алынады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Жұмыскерлерге сыйақылар***Әлеуметтік салық*

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық бойынша шығыстар олардың пайда болу сәтіндегі шығыстарға жатады.

Белгіленген жарналары бар зейнетақы жоспарлары

Топ зейнетақы қорына жарналар ретінде өз қызметкерлерінің жалақысынан 10% дейін ұстап қалады. Заңнаманың талаптарына сәйкес зейнетақы төлемдері бойынша жауапкершілік Топтың мойнында жатыр, бұл ретте Топтың қызметкерлерге еңбек қызметін аяқтағаннан кейін өтемақыларды төлеу бойынша ағымдағы немесе келешек міндеттемелері жоқ.

Қаржы активтері*Бастапқы тану және бағалау*

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖК) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі. Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау «ақша ағындары» тестісі (SPPI-тест) деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады. «Ақша ағындары» критерийіне жауап бермейтін қаржы активтері, ақша ағындары бизнес-модельге қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланады деп жіктеледі.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелермен белгіленген мерзімде активтердің берілуін талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер («стандартты талаптарда» жасалатын сауда) мәміленің жасалу күніне, яғни Компания активті сатып алу немесе сату міндеттемесін өз мойнына алған күнге мойындалады.

Топтың қаржы активтеріне ақша қаражаты мен оның баламалары, қаржылық жалдау бойынша берешек, берілген қарыздар, сауда және басқа да дебиторлық берешек жатады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктей отырып басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктеместен басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, ұйымның қарауына қарай жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)**Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)*

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ берілген қарыздарды, сауда және басқа да дебиторлық берешекті, қаржылық жалдау берешегін жатқызады.

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Топ борыштық құралдарды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалатын болса, басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады:

- бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржы активі, оның мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу, сол сияқты қаржы активтерін сату болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар болған жағдайда, пайыздық кіріс, валюта бағамдарының қайта бағалануы және мұндай залалдың құнсыздануынан немесе қалпына келтірілуінен болған залал басқа да жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтеріндей дәл осылайша есептеледі. Әділ құнның қалған өзгерістері басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады. Мойындалу тоқтаған кезде басқа да жиынтық кірістің құрамында танылған әділ құн өзгерістерінің жинақталған сомасы пайданың немесе зиянның құрамына қайта жіктеледі. Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар санатына, Топ басқа да айналымнан тыс қаржы активтерінің құрамына қосылған, бағасы белгіленетін борыштық құралдарға жасалған инвестицияларды жатқызады. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың мемлекеттік облигациялары – басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері бар.

Топтың қарауына қарай басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған деп жіктелген қаржы құралдары (үлестік құралдар)

Бастапқы мойындау кезінде Топ өз қарауына қарай, бірақ одан кейіннен бас тарту құқығынсыз, үлестік құралдарға жасалған инвестицияларды басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеу жөнінде шешім қабылдай алады, егер олар «Қаржы активтері: ұсыну» 32 ХҚЕС-ке (IAS) сай меншікті капиталдың анықтамасына жауап бермесе және саудаға арналмаса. Мұндай жіктеу туралы шешім әрбір құрал бойынша бөлек қабылданады. Мұндай қаржы активтері бойынша пайда мен зиян ешқашан пайданың немесе зиянның құрамына жіктелмейді. Дивидендтер, Топ қаржы активі құнының бір бөлігінің өтемақысы ретінде мұндай түсімдерден пайда алған жағдайлардан басқа, дивидендтерді алуға құқық белгіленгенде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте басқа да кіріс ретінде танылады. Мұндай жағдайда осындай пайда басқа да жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Топтың қарауына қарай басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған деп жіктелген үлестік құралдар құнсыздану мәніне бағаланбайды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың ол бастапқыда мойындалған кезде айқындалған басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын үлестік құралдары жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)**Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері*

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына саудаға арналған қаржы активтері, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын деп бастапқыда танылған кезде Топтың қарауына қарай жіктелген қаржы активтері немесе міндетті түрде әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері жатады. Жақын арада сату мақсатымен сатып алынған болса, қаржы активтері саудалауға арналған деп жіктеледі. Бөлек ендірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар, олар Топтың қарауына қарай тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша жіктеледі және бағаланады. Амортизацияланған құны бойынша немесе жоғарыда сипатталғандай басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарды жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан бастапқыда танылған кезде Топ борыштық құралдарды өз қарауына қарай, егер мұндай жіктеу амалы есептегі сәйкессіздікті жоятын болса немесе айтарлықтай азайтатын болса, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады. Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі пайда немесе зиян туралы есепте танылады. Бұл санатқа Топ өз қарауына қарай, бас тарту құқығынсыз, басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған деп жіктемеген туынды құралдар мен бағасы белгіленетін үлестік құралдарға инвестициялар жатады. Бағасы белгіленетін үлестік құралдар бойынша дивидендтер, оларды алу құқығы белгіленгенде, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте басқа да кіріс ретінде танылады.

Негізгі шарттарға ендірілген туынды құралдар, жекелеген туынды құралдар ретінде ескеріледі және егер оларға тән экономикалық сипаттамалар мен тәуекелдер негізгі шарттардың тәуекелдерімен және сипаттамаларымен тығыз байланысты болып табылмаса және осы негізгі шарттар саудаға арналмаса және табыс немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп жіктелмесе, әділ құны бойынша көрсетіледі. Осы сияқты ендірілген туынды құралдар әділ құны бойынша бағаланады, ал олардың әділ құнының өзгеруі қаржылық кірістердің немесе қаржылық шығыстардың құрамында есепте мойындалады. Есепке алу тәртібін қайта қарау өйтпеген жағдайда қажет болуы мүмкін ақша ағындарының елеулі өзгеруіне әкеліп соқтыратын шарт талаптарында өзгерістер болған жағдайда не болмаса қаржы активті қайта жіктелген және ол пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын санатынан аударылған жағдайда жасалады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы есепте мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірісін төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануды тоқтатады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы ағымдағы құны немесе Топтан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Қаржы активтерінің құнсыздануы*

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомға залалға бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға қатысты Топ төмен несиелік тәуекел туралы оңайлатуды қолданады. Әрбір есепті күнге Топ тым аса шығын немесе күш жұмсамай қолжетімді болатын барлық негізделген әрі расталатын ақпаратты пайдалана отырып, борыштық құралдың төмен несиелік тәуекелі бар құрал болып табылатындығын бағалайды. Мұндай бағалауды жүргізу кезінде Топ борыштық құралдың ішкі несие рейтингісін қайта қарайды. Сонымен бірге, Топ несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болды деп есептейді, егер шартта көзделген төлемдер мерзімі 30 күннен артық өтсе. 2021 жылдың 31 желтоқсанына және 2020 жылдың 31 желтоқсанына Топтың бағасы белгіленетін мемлекеттік облигациялармен білдірілген БЖК арқылы бағаланатын борыштық бағалы қағаздары болды.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен оның баламаларына банктердегі ақша қаражаты және кассадағы қолма-қол ақша, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Қарыздар мен дебиторлық берешек

Ұзақ мерзімді депозиттерді қоса алғанда, қарыздар мен дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін осы сияқты қаржы активтері құнсызданудан болған шығындарды шегере отырып, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған амортизациялық құны бойынша бағаланады. Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану негізіндегі амортизация жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан түскен кірістердің құрамына жатқызылады. Құнсызданумен негізделген шығыстар қарыздар болған жағдайда қаржыландыру бойынша шығындар құрамында және дебиторлық берешек болған жағдайда басқа да операциялық шығыстардың құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда танылған кезде пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер, несиелер мен қарыз алулар немесе кредиторлық берешек ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттемелер алдымен олармен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды шегере отырып (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда), әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне кредиторлық берешек, қарыздар мен купондық облигациялар жатады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржылық міндеттемелер келесі екі санатқа жіктеледі:

- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер;
- амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер (несиелер мен қарыздар).

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«Пайда немесе зиян арқылы бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына Топтың қарауына қарай жіктелген саудаға арналған қаржылық міндеттемелер және пайда немесе зиян арқылы бағаланатын қаржылық міндеттемелер санатында бастапқы тануға жатқызылған қаржылық міндеттемелер жатады.

Егер олар таяу арада керіп сатып алу мақсатында болса, қаржылық міндеттемелер саудаға арналған деп жіктеледі. Осы санатқа сондай-ақ Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ХҚЕС (IFRS) айқындалғандай хеджирлеу қатынастарының шеңберінде хеджирлеу құралдары ретінде Топтың қарауына қарай айқындалмаған туынды қаржы құралдар жатады. Бөлінген ендірілген туынды құралдар олар Топтың қарауына қарай тиімді хеджирлеу құралдары ретінде жіктелген жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе зиян жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Бастапқы тану кезінде Топтың қарауына қарай пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын деп жіктелген қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек 9 ХҚЕС-тің (IFRS) критерийлерін сақтай отырып жатқызылады. Топтың пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын оның қарауы бойынша жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер (несиелер мен қарыздар)

Бұл санат Топ үшін барынша маңызды болып табылады. Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен зиян оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан болған шығындар құрамына енгізіледі.

Бұл санатқа, ең алдымен, пайыздық несиелер, қарыздар мен купондық облигациялар жатады.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі қаржылық міндеттеменің мойындалуы тоқтатылады.

Егер Бас компанияның алдындағы қаржылық міндеттеме біршама айырмашылығы бар шарттарда Бас компанияның алдындағы өзге міндеттемеге ауыстырылса немесе, егер бар қаржылық міндеттеменің талаптары біршама өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау деп есептеледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы**

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Құрылыс компанияларына берілген аванстар

Құрылыс компанияларына берілген аванстар жылжымайтын мүлік объектілерін салу үшін төленген аванстық төлемдерді білдіреді, әрі ол кейіннен инвестициялық жылжымайтын мүлік не болмаса өткізуге арналған жылжымайтын мүлік ретінде қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылады. Құрылыс компанияларына берілген аванстар, егер болса, құнсыздануды шегеру арқылы үлестік қатысу шарттарын жасау күніне құны (нақты аударылған сома) бойынша бағаланады. Объектіге қатысты меншік құқығының құрылыс компаниясынан Топқа ауысу сәтіне құрылыс компанияларына берілген аванстың баптары жабылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлікке жалдау ақысын немесе капитал құнының өсуінен түскен кірісті алу үшін ұсталатын жылжымайтын мүлік кіреді.

Жалдау талаптарында меншіктегі жылжымайтын мүлік инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына сәйкес келгенде инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеледі. Жалдау бойынша міндеттемелер 16 ХҚЕС (IFRS) сәйкес жалға алынатын жылжымайтын мүлік сыйақысының әділ құны бойынша танылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Баланстық құнға, егер оларды тану критерийлері орындалса және инвестициялық жылжымайтын мүлікке ағымдағы қызмет көрсетуге арналған шығындар қосылмаса, мұндай шығындардың пайда болу сәтіне қолдағы инвестициялық жылжымайтын мүлігінің бөліктерін ауыстыру құны кіреді. Бастапқы танылғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік жинақталған тозу мен жинақталған құнсыздануды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Тозу оның пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік әдіспен есептеледі, әрі оның мерзімі 50 жылды құрайды.

Материалдық емес активтің мойындалуы ол есептен шығарылғанда (яғни оны алушы бақылауға ие болатын күнге) немесе оны пайдаланудан немесе есептен шығарылудан ешқандай келешек экономикалық пайда болмағанда тоқтатылады. Активтерді тануды тоқтатудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе зиян (есептен шығарудан түскен түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептеледі) жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен меншік иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу максаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану максаттарын өзгерту сәтіне әділ құнды білдіреді. Меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Топ мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану максаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескереді.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік оның баланстық құны жалғасып отырған пайдаланудың нәтижесінде емес, сату арқылы өтеледі деп күтілгенде, сату үшін ұсталатын айналымнан тыс активтердің санатына аударылады. Егер жылжымайтын мүлік осы сияқты жылжымайтын мүлікті сату үшін әдеттегідей болатын шарттарда өзінің ағымдағы күйінде дереу сатыла алса, сондай-ақ сату мүмкіндігі жоғары болса, мұндай шарт сақталған болып есептеледі.

Басқа да ұзақ мерзімді активтер

Басқа да ұзақ мерзімді активтерге келешекте қаржылық жалға беруге арналған жылжымайтын мүлік не болмаса сол бойынша есепті күнге оның баланстық құны қалайша өтелетіндігі анықталмаған жылжымайтын мүлік кіреді. Басқа да ұзақ мерзімді активтер мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы мойындалғаннан кейін басқа да ұзақ мерзімді активтер жинақталған құнсыздануды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Басқа да ұзақ мерзімді активтер амортизацияланбайды. Басқа да ұзақ мерзімді активтер санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Материалдық емес активтер**

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніне олардың әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген бастапқы құны бойынша ескеріледі. Өнімдерді эзирлеуге капиталға айналдырылған шығындарды қоспағанда, топ ішінде жасалған материалдық емес активтер капиталға айналмайды және тиісті шығыс олар пайда болған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің шектелген пайдалы қызмет ету мерзімдері бар.

Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзімнің ішінде амортизацияланады және егер мұндай материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес актив үшін амортизация кезеңі мен оны есептеу әдісі кем дегенде әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады.

Пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімінің немесе активте көрсетілген келешек экономикалық пайданы тұтынудың болжамды құрылымының өзгеруі кезеңнің немесе жағдайға қарай амортизацияны есептеу әдісінің өзгеруі ретінде жеке қаржылық есептілікте көрсетіледі және есепті бағалаудың өзгеруі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активті мойындауды тоқтатудан болған кіріс немесе шығыс активтің есептен шығарылуынан түскен таза түсім мен активтің баланстық құнының арасындағы айырма ретінде өлшенеді және мұндай активті мойындауды тоқтату сәтіне жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Материалдық емес активтер негізінен бағдарламалық жасақтама мен лицензиялардан тұрады. Материалдық емес активтер, әдетте бес жылдан он жылға дейінгі мерзімді құрайтын олардың пайдалы қызметін есептеу мерзімі ішінде желілік негізде өтелінеді.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және/немесе олар болған жағдайда құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға тән болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жекелеген активтер ретінде мойындайды және оларды лайықты түрде амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Тозу активтердің пайдалы қызметін келесі есепті мерзімдерінің ішінде желілік әдіспен есептеледі:

	Жылдар
Үйлер мен ғимараттар	8-100
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-50
Көлік құралдары	3-15
Басқалары	2-20

Бұрын мойындалған негізгі құралдарды мойындауын тоқтату олардың шығуы кезінде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығуынан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке кіргізіледі.

Активтерді тарату құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және амортизация әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің соңында сараланады және қажет болғанда түзетіледі.

Негізгі құралдарға көбінесе әкімшілік ғимарат, жер және кеңсе жабдықтары жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық емес активтердің құнсыздануы**

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Мұндай белгілер болғанда немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тестілеуді орындау қажет болса, Топ активтің өтелетін құнын бағалайды.

Активтің өтелетін құны немесе ақша ағындарын жасайтын бірліктің құнсыздануы – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: есептен шығару шығындарын шегере отырып активтің (ақша ағындарын жасайтын бірліктің) әділ құны немесе активті (ақша ағындарын жасайтын бірлікті) пайдалану құндылығы. Өтелетін сома негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары тудыратын ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады.

Егер активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомадан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Мұндай есептеулер бағалау коэффициенттерімен, акциялар нарығында еркін айналыста болатын баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ жекелеген активтер жататын әрбір ақша қаражатын тудыратын бірлік үшін бөлек әзірленетін мұқият жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Ұзақ мерзімді өсім үрдістері бесінші жылдан кейін болжанатын келешек ақша ағындарына қатысты есептеліп, қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив максатына сәйкес келетін шығыстар санатының құрамында танылады.

Топ әрбір есепті күнге активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Топ активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің өтелетін сомасын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі.

Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған зиян деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның осылайша қалпына келтірілуі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық емес қорлар қос мөлшердің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құны және өткізудің таза құны. Шығындарға қорларды межелі жерге дейін жеткізу және оларды лайықты күйге келтіру кезінде болған шығыстар кіреді. Таза өткізу құны - өндірісті аяқтауға болжанған шығыстарды және өткізуге ықтимал шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысындағы болжамды өткізу бағасы. Барлық қорлар орташа алынған құнның әдісі бойынша бағаланады.

Өткізуге арналған жылжымайтын мүлік

Жалға беру немесе капитал өсімі үшін ұстау үшін емес, операциялық қызметтің барысында сату үшін сатып алынған жылжымайтын мүлік сатуға арналған жылжымайтын мүлік ретінде ескеріледі және өзіндік құнның ең азы және сатудың таза құны бойынша бағаланады. Сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құнына мыналар кіреді:

- меншік құқығы және жерді жалдау құқығы;
- мердігерлерге құрылыс үшін төленген сомалар;
- қарыздар бойынша шығындар, жоспарлау және жобалау шығындары, құрылыс алаңын дайындау шығындары, заңгерлік қызметтер үшін кәсіби сыйақы, меншікті беру салығы, құрылысқа үстеме шығыстар және басқа да байланысты шығыстар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Өткізуге арналған жылжымайтын мүлік (жалғасы)**

Өткізудің таза құны – бұл есепті күнге нарықтық бағаларға негізделген және ақшаның уақытша құнын бағалауды ескере отырып дисконтталған, егер бұл материалды болса, құрылысты аяқтауға арналған болжамды шығындарды және өткізуге арналған ықтимал шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында өткізудің болжамды бағасы.

Есептен шығарылу кезінде пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құнына, сатылған жылжымайтын мүлікке байланысты болған шығыстар және сатылған жылжымайтын мүліктің салыстырмалы мөлшерінің негізінде бөлінген үстеме шығыстар кіреді.

Жалға алушылар салатын кепілдік төлемдері

Жалға алушылар салатын кепілдік төлемдері жалға алушылар қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде салатын сомаларды білдіреді. Жалдау мерзімінің соңында кепілдікті міндеттемелердің қаражатын жалға алушылар соңғы жалдау төлемдерін өтеу үшін пайдаланады.

Жалдау

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніне келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе активтерді пайдалануға тәуелді болатындығын және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтетіндігін, тіпті егер бұл келісімде анық көрсетілмесе де, анықтауды талап етеді.

Топ жалға беруші ретінде

Сол бойынша Топқа іс жүзінде жалға алынған активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда өтетін қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша жалдау қатынастарының басталу күніне капиталданады немесе егер осы сома аз болса, – ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша капиталданады.

Жалдау төлемдері өтелмеген актив сомасына пайыздың тұрақты мөлшерлемесі пайда болатындай етіп қаржыландыру кірістері мен қаржылық жалдау бойынша активтің ұлғаюы арасында бөлінеді. Қаржыландырудан түскен кірістер тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Топ активті иелік етуден тәуекелдерді және табысты бермейтін жалдау шарттары операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалға алу бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте кіріс ретінде барлық жалға беру мерзімі ішінде біркелкі танылады.

Топ жалға алушы ретінде

Топқа активті иелік етуден тәуекелдер және табыс өтпейтін жалдау шарттары операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалға алу бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте шығыс ретінде барлық жалға беру мерзімі ішінде біркелкі танылады.

Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтердің кейбір бөлігінің немесе барлығының өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана мойындалады. Резервке қатысты шығыс өтемақыны шегере отырып, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтарды, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сатуға арналған деп жіктейді. Сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтар сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәннің – баланстық құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығарылатын топтың) есептен шығарылуына тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру шығындары мен пайда салығы бойынша шығыс кірмейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)**

Объектіні сатуға арналған деп жіктеудің критерийлері, егер сату ықтималдылығы жоғары, ал актив немесе шығарылатын топ өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыруға қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттердегі едәуір өзгерістердің шағын ықтималдылығына, сондай-ақ сатудың күшін жоюға көрсетуі тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру міндетін өз мойнына алуы тиіс және сатылым жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде аяқталады деген үміт болуы тиіс.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте айналым/қысқа мерзімді баптар ретінде бөлек ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырады, егер ол шыққан не болмаса сатуға арналған деп жіктелген құзырлы ұйым болып табылса және:

- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін білдіреді;
- қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін шығарудың бірыңғай үйлестірілген жоспарының бір бөлігі болып табылады; не болмаса
- кейіннен қайта сату мақсатында ғана сатып алынған еншілес ұйым болып табылады.

Тоқтатылған қызмет жалғасып отырған қызмет нәтижелерінен алынып тасталады және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен салық салынғаннан кейін пайда немесе залал ретінде жеке баппен көрсетіледі.

5. ТАНЫСТЫРУ МАҚСАТЫНДА ҚАЙТА ЖІКТЕУ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі 2020 жылғы салыстырмалы ақпаратқа 2021 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайдың таныстырылымымен салыстырмалылыққа қол жеткізу үшін жіктеу бойынша түзетулер жатады. Қайта жіктеулер Топтың қаржылық жағдайына әсерін тигізбеді.

<i>Мың теңгемен</i>	Бастапқы презентация	Қайта жіктеу сомасы	Түзетулерді ескере отырып таныстыру
2020 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп			
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	59.552.076	(3.999.960)	55.552.116
Берілген ұзақ мерзімді қарыздар	—	3.999.960	3.999.960

Қайта жіктеу берілген ұзақ мерзімді қарыздардың бөлек ұсынылуын білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

2021 және 2020 жылдардағы негізгі құралдардың қозғалысы келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар	Офистік құрал-жабдықтар	Жиыны
Бастапқы құн				
2019 жылғы 31 желтоқсанға	26.101	31.913	451.173	509.187
Түсімдер	—	—	640	640
Есептен шығару	—	—	(19.099)	(19.099)
Еншілес ұйымды бақылаудан айырылу	—	—	(12.980)	(12.980)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	26.101	31.913	419.734	477.748
Түсімдер	—	—	43.802	43.802
Есептен шығару	—	—	(11.181)	(11.181)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	26.101	31.913	452.355	510.369
Жинақталған тозу				
2019 жылғы 31 желтоқсанға	—	(3.883)	(261.152)	(265.035)
Бір жылғы есептелген тозу	—	(638)	(35.108)	(35.746)
Шығу кезіндегі тозу	—	—	17.430	17.430
Еншілес ұйымды бақылаудан айырылу	—	—	8.441	8.441
2020 жылғы 31 желтоқсанға	—	(4.521)	(270.389)	(274.910)
Бір жылғы есептелген тозу	—	(638)	(33.919)	(34.557)
Шығу кезіндегі тозу	—	—	11.158	11.158
2021 жылғы 31 желтоқсанға	—	(5.159)	(293.150)	(298.309)
Қалдық құны				
2020 жылғы 31 желтоқсанға	26.101	27.392	149.345	202.838
2021 жылғы 31 желтоқсанға	26.101	26.754	159.205	212.060

7. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

2020 және 2021 жылдардағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Ғимарат	Коммерциялық үй-жайлар	Жиыны
Бастапқы құн			
2019 жылғы 31 желтоқсанға	4.850.854	10.345	4.861.199
2020 жылғы 31 желтоқсанға	4.850.854	10.345	4.861.199
2021 жылғы 31 желтоқсанға	4.850.854	10.345	4.861.199
Жинақталған тозу және құнсыздану			
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(854.785)	(1.864)	(856.649)
Бір жылғы есептелген тозу	(105.453)	(207)	(105.660)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(960.238)	(2.071)	(962.309)
Бір жылғы есептелген тозу	(105.660)	—	(105.660)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(1.065.898)	(2.071)	(1.067.969)
Қалдық құны			
2020 жылғы 31 желтоқсанға	3.890.616	8.274	3.898.890
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.784.956	8.274	3.793.230

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК (жалғасы)**

2021 жылы, инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құнына тұрақты түрде жасалатын талдаудың нәтижесінде, Топ Басшылығы коммерциялық және тұрғын үй-жайлардың баланстық құны үй-жайлардың әділ құнынан аспады деген тұжырымға келді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны 5.825.228 мың теңгені (2020 жылы: 5.865.212 мың теңге) құрады.

8. ӨТКІЗУГЕ АРНАЛҒАН ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

Мың теңгемен	Пәтерлер	Тұрақ орындары	Басқасы	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға	7.151.461	–	–	7.151.461
Басқа да айналымнан тыс активтерге аударылғаны (14-ескертпе)	(149.693)	–	–	(149.693)
Басқа ұзақ мерзімді активтерден аударылғаны (14-ескертпе)	11.200	10.323	121.666	143.189
Өткізілген жылжымайтын мүлік (27-ескертпе)	(6.993.430)	(10.323)	–	(7.003.753)
Құнсыздану	–	–	(68.574)	(68.574)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	19.538	–	53.092	72.630
Басқа ұзақ мерзімді активтерден аударылғаны (14-ескертпе)	7.916	–	–	7.916
Өткізілген жылжымайтын мүлік (27-ескертпе)	(27.454)	–	–	(27.454)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	–	–	53.092	53.092

9. ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНА БЕРІЛГЕН АВАНСТАР

Топ құрылыс компанияларымен (бұдан әрі – «Салушылар») пәтерлерді, коммерциялық үй-жайларды және автотұрақ орындарын сатып алуға шарттарды жасайды. Шарттардың ережелеріне сәйкес Топ Салушыларға аванстық төлемдерді жүзеге асыруға міндеттенді, ал Салушылар белгіленген мерзімде құрылысты аяқтауға міндеттенді. Салушылар құрылысты аяқтағаннан кейін және оларды лайықты түрде мемлекеттік тіркеу органдарында ресімдегеннен кейін Топ тиісті объектілердің иесіне айналады.

Топтың Салушылармен жасаған шарттарында кепілдік ережелер қарастырылған, оған сәйкес Топ берген алдын ала төлемін жоғалтқан жағдайда, тәуекелдерді өтеу үшін Салушылар жер телімдері, аяқталмаған құрылыс пен сактандыру шарттары түрінде қамтамасыз етеді.

2020 және 2021 жылдар үшін құрылыс компанияларына берілген аванстардың қозғалысы былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Жыл басына	–	4.439.252
Бір жылда берілген аванстар	8.471.414	614.522
Алынған жылжымайтын мүлік объектілері	–	(2.744.102)
Кепілдік төлемдері	–	82.323
Қаражатты қайтару	–	(2.268.164)
Басқасы	–	(123.831)
Салынып жатқан объектілер үшін аванстар	8.471.414	–

Жылжымайтын мүлік объектілері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте былайша танылды:

Мың теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Басқа да ұзақ мерзімді активтер (14-ескертпе)	–	2.744.102
	–	2.744.102

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**

Ұзақ мерзімді қаржы активтері қолданыстағы қаржылық жалдау шарттары бойынша ең аз жалдау төлемдерінің сомасын қамтитын қаржылық жалдау бойынша берешекпен білдірілген. Қаржылық жалдау шарттары бойынша келешек кезеңдерде алынуға жататын ең аз жалдау төлемдері, сондай-ақ таза жалдау төлемдерінің дисконтталған құны кестеде келтірілген:

Мың теңгемен	2021 жыл		2020 жыл	
	Ең аз төлемдер	Төлемдердің дисконтталған құны	Ең аз төлемдер	Төлемдердің дисконтталған құны
Бір жыл ішінде	9.177.372	8.722.907	10.414.152	9.898.453
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	35.426.031	26.747.642	40.373.942	30.506.993
Бес жылдан жоғары	41.210.930	19.595.383	54.632.611	25.045.123
Ең аз жалдау төлемдерінің жиыны	85.814.333	55.065.932	105.420.705	65.450.569
Қаржылық кірістерді шегере отырып	(30.748.401)	—	(39.970.136)	—
Ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны	55.065.932	55.065.932	65.450.569	65.450.569
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын сомалар (17-ескертпе)		(8.722.907)		(9.898.453)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар		46.343.025		55.552.116

11. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ

Мың теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Қазақстандық банктердегі депозиттер	32.017.469	43.350.969
Күтілетін несиелік зиян резерві	(526.281)	(2.384.281)
	31.491.188	40.966.688
Минусы: ағымдағы бөлік	(104.802)	(5.052.698)
Ұзақ мерзімді бөлік	31.386.386	35.913.990

Ұзақ мерзімді депозиттер «Зеленый квартал» жобасы бойынша жылдық 3,5% пайыздық мөлшерлемесі бар екінші деңгейдегі банктердегі теңгемен нысаналы депозиттерден тұрады.

Мың теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Жыл басына	2.384.281	2.469.709
Қалпына келтіру	(1.858.000)	(162.620)
Есептеу	—	77.192
Жыл соңына	526.281	2.384.281

12. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

Мың теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
«Delta Bank» АҚ-дағы қаражат	5.067.902	5.067.902
«Казинвестбанк» АҚ-дағы қаражат	1.365.576	1.384.903
«Альфа Банк» ЕБ АҚ-нан берешек	4.690	142.908
Пайдаланылуы шектелген «Қазақстанның Халық Банкі» АҚ-дағы ақша қаражаты	33.577	130.089
Басқа да ағымдағы активтер	356.910	303.164
Күтілетін несиелік зиян резерві	(6.442.613)	(6.600.158)
	386.042	428.808

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАҒЫ АКТИВТЕР (жалғасы)**

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да айналымдағы активтер шағымдар бойынша, 1.365.576 мың теңге мөлшерінде «КазИнвестБанк» АҚ-да және 5.067.902 мың теңге мөлшерінде «Delta Bank» АҚ-да орналастырылған орналастырылған қаражат бойынша берешекті білдіреді, әрі соларға Топ банктердің банктік және өзге де операцияларды жасауға арналған лицензиялардан айырылуына орай 100% күтілетін несиелік зиян резервін құрды.

2017 жылғы 19 мамырда «Альфа-Банк» АҚ ЕБ мен «КазИнвестБанк» АҚ уақытша әкімшілігі арасында «КазИнвестБанк» АҚ-ның активтері мен міндеттемелерін бір мезгілде беру туралы шарт жасалды. 2017 жылғы маусымда «Казинвестбанк» АҚ-нан берілген қарыздардың пулы бойынша кепіл беруші ретінде болатын «Альфа-Банк» АҚ ЕБ мен Топ арасында 247.273 мың теңге сомаға ақша қаражатының кепілі туралы шарттарға қол қойылды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 71.549 мың теңге мөлшерінде кепілден резервті қалпына келтірді. Басқа активтер бойынша күтілетін несиелік зиян резервіндегі қозғалыс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Жыл басына	6.600.158	6.768.342
Қалпына келтіру	(71.549)	(39.404)
Еншілес ұйымды бақылаудан айырылу	–	(9.094)
Резерв есебінен есептен шығару	(85.996)	–
Қайта жіктеу	–	(119.686)
Жыл соңына	6.442.613	6.600.158

13. ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯҒА ИНВЕСТИЦИЯ

2020 жылғы 31 желтоқсанда Топ «СК Девелопмент» ЖШС (бұдан әрі – «СК Девелопмент») компаниясының жарғылық капиталында 51% қатысу үлесін өткізді. «СК Девелопмент» ЖШС қызметінің негізгі орны және тіркеуге алынған елі Қазақстан Республикасы болып табылады. «СК Девелопмент» негізгі қызметі техникалық қадағалау, жобаларды басқару, девелопмент бойынша қызмет көрсету болып табылады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топқа СК Девелопменттегі қатысу үлесінің 49% тиесілі. Топтың қатысуы үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып шоғырландырылған қаржылық есептілікте ескеріледі.

Төмендегі кестеде 2021 және 2020 жылдардағы инвестицияда болған қозғалыс көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	13.434	–
Пайдадағы үлес, нетто	2.110	–
Еншілес ұйымға бақылаудан айырылумен байланысты түсім	–	13.434
31 желтоқсанға сальдо	15.544	13.434

Төменде қаржылық есептілікке негізделген қауымдасқан компания туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді активтер	8.306	5.412
Қысқа мерзімді активтер	301.194	183.815
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(165)	(286)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(150.978)	(34.891)
Таза активтер	158.357	154.050
Минусы: шығудан болған залал	(126.634)	(126.634)
Иелік ету үлесі	49%	49%
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	15.554	13.434

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯҒА ИНВЕСТИЦИЯ (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	268.185	—
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	4.306	—
Топтың пайдадағы үлесі	2.110	—

14. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМНАН ТЫС АКТИВТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	Дайын жылжымайтын мүлік объектілері	Жер учаскесін пайдалану құқығы	Басқалары	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға	5.402.830	—	1.351.929	6.754.759
Жылжымайтын мүлік объектілерін берілген аванстардан аудару (9-ескертпе)	2.744.102	—	—	2.744.102
Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке аударылғаны (8-ескертпе)	(143.189)	—	—	(143.189)
Қаржылық жалдауға берілді	(7.545.348)	—	—	(7.545.348)
Қаржылық жалдау шартын бұзу	324.370	—	—	324.370
Сатуға арналған жылжымайтын мүліктен аударылғаны (8-ескертпе)	149.693	—	—	149.693
Ақша қаражатымен өтелді	—	—	(2.689.409)	(2.689.409)
Түсім	—	1.000.000	—	1.000.000
Есептен шығаруға арналған активтерге аудару	—	(1.000.000)	—	(1.000.000)
Басқасы	10.423	—	(4.674)	5.749
Құнсыздану резервін (есептеу)/қалпына келтіру	(111.084)	—	1.344.704	1.233.620
2020 жылғы 31 желтоқсанға	831.797	—	2.550	834.347
Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке аударылғаны (8-ескертпе)	(7.916)	—	—	(7.916)
Қаржылық жалдауға берілді	(462.352)	—	—	(462.352)
Қаржылық жалдау шартын бұзу	63.549	—	—	63.549
Материалдық емес активке ауыстырылған	—	—	(10.000)	(10.000)
Өткізілгені	833	—	—	833
Түсім	—	7.335.694	10.683	7.346.377
Есептен шығаруға арналған активтерден аудару	—	1.000.000	—	1.000.000
Құрылысқа инвестицияланғаны	—	(2.221.608)	—	(2.221.608)
Құнсыздану резервін есептеу	(167.119)	—	—	(167.119)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	258.792	6.114.086	3.233	6.376.111

Басқа да айналымнан тыс активтерге Топтың пайдалану бойынша анық жоспарлары жоқ дайын әрі аяқталмаған жылжымайтын мүлік объектілері жатады.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 167.119 мың теңге сомада құнсыздану резервінің есептелуі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық емес активтердің құнсыздануына резервті қалпына келтіру құрамында көрсетілді (2020 жыл: 1.233.620 мың теңге).

15. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Топтың сауда дебиторлық берешегі операциялық жалдауға беруден, тұрғын үй және коммерциялық үй-жайларды тікелей сатудан әрі өткізуден болған дебиторлық берешекті білдіреді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына дебиторлық берешек теңгемен көрсетілген. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына сауда дебиторлық берешек мерзімі өтпеген және құнсызданбаған болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«Базис-Астана» ЖШС-не берілген қарыз	12.465.483	3.999.960
«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-не берілген қарыз	4.610.457	—
«Аргон Строй» ЖШС-не берілген қарыз	3.941.545	—
«Нұрлы жер» бағдарламасы бойынша құрылыс компанияларына берілген қарыздар	1.056.637	3.813.941
Басқа компанияларға берілген қарыздар	1.136.572	7.903.884
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(5.167.594)	(3.835.441)
	18.043.100	11.882.344
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын бөлік	(440.145)	(7.882.384)
	17.602.955	3.999.960

«Базис-Астана» ЖШС-не берілген қарыз

«Базис-Астана» ЖШС-пен жасалған 2021 жылғы 25 желтоқсандағы Нұр-Сұлтан қаласының Мың жылдық аллеясындағы көп пәтерлі тұрғын-үй кешенінің 1-кезектегі құрылысына инвестициялау шартына сай Топ 3.633.031 мың теңге мөлшерінде инвестициялық кірісті есептей отырып құрылысты қаржыландырады. Инвестициялау шартының талаптарына сәйкес қаржыландыру үшін берілген сомалар мен инвестициялық кіріс Топқа 2024 жылғы 30 мамырға дейін өтелуі тиіс. Топ 2021 жылдың соңына берген қаржыландыру транштарының сомасы баланстық құны 1.000.000 мың теңге болатын жер учаскесін қоса алғанда 10.586.276 мың теңге болды.

2021 жылдың ішінде Топ 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай 376.984 мың теңге мөлшерінде жер учаскесін сатудан түскен кірісті және 1.502.223 мың теңге мөлшерінде сыйақыдан түскен кірісті таныды.

«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-не берілген қарыз

«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-пен жасалған 2021 жылғы 16 сәуірдегі 42 көп пәтерлі тұрғын үйлердің құрылысына инвестициялау шартына сай Топ 3.232.425 мың теңге мөлшерінде инвестициялық кірісті есептей отырып құрылысты қаржыландырады. Инвестициялау шартының талаптарына сәйкес қаржыландыру үшін берілген сомалар мен инвестициялық кіріс Топқа 2024 жылғы 31 мамырға дейін өтелуі тиіс. Топ 2021 жылдың соңына берген қаржыландыру транштарының сомасы баланстық құны 1.221.608 мың теңге болатын жер учаскесін қоса алғанда 2.948.815 мың теңге болды.

2021 жылдың ішінде Топ 1.113.894 мың теңге мөлшерінде жер учаскесін сатудан түскен кірісті және 547.747 мың теңге мөлшерінде сыйақыдан түскен кірісті 15 ХҚЕС-ке сәйкес таныды.

«Аргон Строй» ЖШС-не берілген қарыз

2021 жылғы 9 сәуірде Топ «Шар-Құрылыс» ЖШС-пен Нұр-Сұлтан қаласының Мың жылдық аллеясындағы көп пәтерлі тұрғын-үй кешенінің 1-кезектегі құрылысына инвестициялау шартын жасады. 2021 жылғы желтоқсандағы қосымша келісімге сай қарыз бойынша міндеттемелер «Аргон Строй» ЖШС-не берілді. Шарт талаптарына сәйкес Топқа 3.876.871 мың теңге мөлшерінде инвестициялық кірісті есептей отырып құрылыстың қаржыландырылуы беріледі. Инвестициялау шартының талаптарына сәйкес қаржыландыру үшін берілген сомалар мен инвестициялық кіріс Топқа 2023 жылғы 30 мамырға дейін өтелуі тиіс. Топқа 2021 жыл үшін берілген қаржыландыру транштарының сомасы 3.436.822 мың теңге болды.

2021 жылдың ішінде Топ 504.723 мың теңге мөлшерінде сыйақыдан түскен кірісті таныды.

«Нұрлы жер» бағдарламасы бойынша құрылыс компанияларына берілген қарыздар

2016 жылы Топ коммерциялық тұрғын-үйлерді жеке меншік тұрғызушыларды қолдау бөлігінде коммерциялық бағыттағы «Нұрлы жер» Мемлекеттік бағдарламасының қатысушысы болды. Бұл бағдарламаға сай Топ бүкіл қаржыландыру кезеңіне 7,5% пайыздық мөлшерлемен 24 айға дейінгі кезеңге құрылыс компанияларына қарыздар берді. Топ қарыздар қалдығының өтелуін қайта қаралған шарттық талаптарға сәйкес 2022 жылдың соңына дейін күтіп отыр.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****Басқа компанияларға берілген қарыздар**

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа компанияларға берілген қарыздарға, негізінен, құрылыс компанияларынан болған берешек кірді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген қарыздар теңгемен көрсетілген.

Берілген қарыздар бойынша күтілетін несиелік зиян резервіндегі қозғалыс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Жыл басына	3.835.441	1.611.179
Қалпына келтіру	(2.025.517)	(197.628)
Резерв есебінен есептен шығару	–	(16.016)
Есептеу	3.357.670	2.437.906
Жыл соңына	5.167.594	3.835.441

17. АЙНАЛЫМДАҒЫ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері		
Қаржылық жалдау бойынша берешек (10-ескертпе)	8.722.907	9.898.453
Басқасы	30.117	78.642
	8.753.024	9.977.095

БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары	440.138	905.303
	440.138	905.303
Ағымдағы қаржы активтерінің жиыны	9.193.162	10.882.398

Мемлекеттік облигациялар Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің жылдық 5,0% сыйақы мөлшерлемесімен купондық облигацияларын білдіреді. 2021 жылы мемлекеттік облигациялар бойынша жұмсалмаған кірістер 32.876 мың теңге (2020 жылы: кірістер 90.486 мың теңге) болды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ағымдағы қаржы активтері теңгемен көрсетілген.

18. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қысқа мерзімді депозиттер	21.841.092	5.745.943
Бастапқы өтеу мерзімі 3 айдан кем болатын «кері автоРЕПО» мәмілелері	18.797.245	5.763.855
Банктердегі ағымдағы шоттар	159.050	14.297.944
Күтілетін несиелік зиян резерві	(11.604)	(2.622)
	40.785.783	25.805.120

2021 жылдың 31 желтоқсанына ақша қаражаты мен оның баламаларына теңгемен банктердегі ағымдағы шоттар кірді. Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қалдықтарына 5,0% (2020 жыл: 5%) мөлшерлеме бойынша пайыздар есептеледі.

Қысқа мерзімді депозиттерге екінші деңгейдегі банктерде 7,75-9,25% пайыздық мөлшерлемемен орналастырылған өтеу мерзімі 3 айдан аспайтын теңгемен депозиттер кіреді.

Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін несиелік зиян резервінің қозғалысы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Жыл басына	2.622	2.723
Есептеу	(1.418)	380
Қалпына келтіру	10.400	(472)
Еншілес ұйымды бақылаудан айырылу	–	(9)
Жыл соңына	11.604	2.622

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРЫЛУҒА АРНАЛҒАН АКТИВТЕР**

2020 жылғы 31 желтоқсанға есептен шығарылуға арналған активтер Топ құрылыс ұйымдарына беру арқылы құрылысқа инвестиция салуға жоспарлап отырған жер учаскесін пайдалану құқығымен білдірілген. 2021 жылдың ішінде жер учаскесін пайдалану құқығы құрылысқа инвестицияланды (14-ескертуге).

20. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

Топтың жарғылық капиталын толығымен Бас компания төледі және 16.247.541 жай акциядан тұрады: номиналды құны 1.000 теңге болатын 15.000.000 дана, номиналды құны 4.000 теңге болатын 1.247.540 дана және номиналды құны 2.490 теңге болатын бір акция.

Қосымша төленген капитал

Қосымша төленген капитал Бас компаниядан өткен жылдары алынған қарыздар сомасы мен оларды алу күніне әділ құны арасындағы айырманы білдіреді.

Дивидендтер

2021 жылы Топ өзінің жай акциялары бойынша 1.019.777 мың теңге сомасына дивидендтерді жариялап, төледі (2020 жылы: нөл теңге).

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомасы кезеңде болған таза пайданы жай акциялардың орташа алынған санына бөлу арқылы есептелген. Топтың 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде орташа алғандағы жай акциялардың саны 16.247.541 дана мөлшерінде болды (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда: 16.247.541 дана). 2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бір акцияға шаққандағы базалық пайда тиісінше 609,31 теңге және 418,43 теңге болды.

Акцияның баланстық құны

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Бір акцияның баланстық құнын есептеу		
Активтер жиыны	165.751.631	152.082.853
Минусы: материалдық емес активтер	(41.194)	(44.135)
Минусы: міндеттемелер жиыны	(105.004.675)	(100.135.128)
Таза активтер	60.705.762	51.903.590
Жай акциялардың саны, дана	16.247.541	16.247.541
Бір акцияның баланстық құны (теңге)	3.736,30	3.194,55

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. ҚАРЫЗДАР**

<i>Мың теңгемен</i>	<i>% мөлшерлеме</i>	<i>өтеу</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
№ 1 несие желісі	0,02-2%	2024 жыл		
Кезең басындағы қалдық			—	8.992.366
Пайыздарды есептеу			—	38.461
Төлемдер			—	(9.030.827)
Кезең соңындағы қалдық			—	—
№ 3 несие желісі	2,0%	2032 жыл		
Кезең басындағы қалдық			56.657.835	73.604.190
Қарыз алу			—	1.043.382
Пайыздарды есептеу			1.065.031	1.313.954
Төлемдер			(8.145.018)	(19.303.691)
Кезең соңындағы қалдық			49.577.848	56.657.835
№ 4 несие желісі	2,0%	2034 жыл		
Кезең басындағы қалдық			23.263.567	26.060.924
Есептелген пайыздар			419.948	481.358
Төлемдер			(5.824.915)	(3.278.715)
Кезең соңындағы қалдық			17.858.600	23.263.567
«ForteBank» АҚ-мен несие желісі	11,0%	2021 жыл		
Кезең басындағы қалдық			510.686	—
Қарыз алу			—	4.676.773
Есептелген пайыздар			4.987	133.249
Төлемдер			(515.673)	(4.299.336)
Кезең соңындағы қалдық			—	510.686
«СККН Финанс» ЖШҚ-мен несие шарты	7,0%	2022 жыл		
Кезең басындағы қалдық			14.149.079	—
Қарыз алу			—	13.975.000
Есептелген пайыздар			1.122.483	24.079
Бағамдық айырма			300.450	150.000
Төлемдер			(1.127.825)	—
Кезең соңындағы қалдық			14.444.187	14.149.079
Қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі			81.880.635	80.456.167
Қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі			—	14.125.000

№ 1, 3 және 4 несие желілері Бас компаниямен жасалған шарттар бойынша ашылды. Барлық қаражат кепілдік берілмеген және кепілсіз негізде алынды.

№ 3 несие желісі

Мұндай несие желісі 2012 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2016 жылғы 31 желтоқсандағы № 922 қаулысымен бекітілген «Нұрлы жер» Бағдарламасының шеңберінде, бағыты – сатып алу құқығымен жалдау тұрғын үйі, (бұрынғы – «Өңірлерді дамыту бағдарламасы-2020») тұрғын үй құрылысының жобаларын қаржыландыруға 99.053.000 мың теңге жалпы сомаға ашылды. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. Пайыздар жартыжылдық негізде төленеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы несие желісі бойынша игерілмей қалған акша қаражатының қалдығы 3.240.724 мың теңгені (2020 жыл: 3.240.724 мың теңгені) құрайды.

2021 жылдың ішінде Топ 7.079.987 мың теңге мөлшерінде борыштың негізгі сомасын және 1.065.031 мың теңге (2020 жыл: тиісінше 17.989.737 мың теңге және 1.313.954 мың теңге) сомада пайыздарды өтеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****№ 4 несие желісі**

2016 жылы Топ жылдық 2% сыйақы мөлшерлемесімен 18 жыл мерзімге «Жасыл квартал» әкімшілік-тұрғын үй кешенінің құрылысы бойынша жобаны қаржыландыруға 29.000.000 мың теңге жалпы сомаға несие шартын жасады. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. 2016 жылдың ішінде Топ қарыздың бүкіл сомасын алды.

2021 жылдың ішінде Топ 5.404.967 мың теңге мөлшерінде борыштың негізгі сомасын және 419.948 мың теңге (2020 жыл: тиісінше 2.797.357 мың теңге және 481.358 мың теңге) сомада пайыздарды өтеді.

«ForteBank» АҚ-мен несие желісі

2020 жылғы мамырда Топ «ForteBank» АҚ-мен жылдық 11% сыйақы мөлшерлемесімен 12 ай мерзімге «Vostochka» тұрғын үй кешенінің құрылысы бойынша жобаны қаржыландыруға 4.970.000 мың теңге жалпы сомаға несие шартын жасады. 2021 жылдың ішінде Топ 510.079 мың теңге мөлшерінде негізгі соманы және 5.594 мың теңге сомада пайыздарды өтеді.

«СККН Финанс» ЖШҚ-мен несие шарты

2020 жылғы желтоқсанда Топ «СККН Финанс» ЖШҚ-мен жылдық 7% сыйақы мөлшерлемесімен 21 ай мерзімге тұрғын үй кешенінің құрылысы бойынша жобаны іске асыру үшін 2.500.000 мың ресей рублі жалпы сомаға несие шартын жасады. Барлық қаражат кепілсіз негізде алынды. 2021 жылдың ішінде Топ 1.127.826 мың теңге сомасында пайыздарды өтеді.

22. ОБЛИГАЦИЯЛАР

2021 жылғы 15 наурызда Топ жылдық 8% пайыздық мөлшерлемен, 1.000 ресей рублі номиналды құны бойынша 2.000.000 дана көлемінде облигацияларды орналастырды. Купон жарты жылда бір рет 2022 жылғы 10 желтоқсанға дейін төленеді.

2021 жылғы 31 желтоқсанда шығарылған борыштық бағалы қағаздардың баланстық құны 11.520.000 мың теңгеге тең болды. Кезең соңына шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша төленуге жататын пайыздар сомасы 281.600 мың теңге болды. 2021 жылдың ішінде Топ 451.889 мың теңге сомасында пайыздарды өтеді.

23. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер жалға алушылар Топтың қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету ретінде салатын кепілдік төлемдерін білдіреді. Топ кепілдік төлемдерін жалға алушылардың жалдау мерзімінің соңында қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелерін өтеу үшін пайдаланады.

24. КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Жер учаскелері бойынша кредиторлық берешек	5.891.187	—
Басқа да кредиторлық берешек	75.453	85.668
	5.966.640	85.668
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын бөлік	(3.880.636)	(85.668)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	2.086.004	—

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жер учаскелерінің кредиторлық берешегіне негізінен нысаналы мақсаты құрылысқа инвестициялау болып табылатын жер учаскелерін сатып алу жатады. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына кредиторлық берешек теңгемен білдірілген және пайызсыз болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Алынған аванстар	908.859	1.118.749
Жалақы бойынша берешек	409.018	335.627
Эдельвейс ТК және Ақкент ТК бойынша СБШ бойынша берешек	310.446	449.906
Кепілдік берілген төлемдер бойынша міндеттемелер	140.444	145.103
Табыс салығынан басқа, салықтар мен бюджетке басқа да төлемдер бойынша берешек	83.308	130.043
Офистік ғимарат бойынша СБШ бойынша берешек	33.577	130.089
Келешек кезеңдер кірістері	15.306	15.306
«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-тің операторлық қызметтері бойынша төлемдер	—	53.324
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	101.907	72.136
	2.002.865	2.450.283

26. ТҮСІМ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қаржылық жалдаудан түскен кірістер	7.338.380	6.634.849
Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландырудан болған пайыздық кіріс	5.029.882	810.071
«Зеленый квартал» бағдарламасының шеңберінде нысаналы депозиттер бойынша сыйақылар	1.218.559	1.371.343
Операциялық жалдаудан түскен кірістер	310.033	341.407
Мүлікті басқару үшін сыйақы	271.229	295.971
Дайын тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерін сатудан түскен кіріс	33.192	8.691.511
Құрылысты басқару және техникалық қадағалау үшін түскен кірістер	—	1.225.360
Дисконт амортизациясы	—	96.785
Басқа да кірістер	113.523	129.332
	14.314.798	19.596.629

Тауарлар мен қызметтерді өткізуден түскен түсімді мойындау мерзімдері былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Түсімді мойындау мерзімдері		
Қызметтер уақыт кезеңінің ішінде көрсетіледі	14.281.606	10.905.118
Тауарлар белгілі бір уақыт сәтінде беріледі	33.192	8.691.511
	14.314.798	19.596.629

2021 және 2020 жылдардың ішінде тауарлар мен қызметтер Қазақстан Республикасының аумағында өткізілді.

27. ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Пайыздық шығыстар	419.948	519.819
Жылжымайтын мүлік объектілеріне қызмет көрсету	309.241	226.132
Төлемдерді индексациялау	276.809	—
Операциялық салықтар	162.209	159.133
Тозу және амортизация	105.660	105.660
Өткізілген тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүліктің өзіндік құны (8-ескертпе)	27.454	7.003.753
Басқасы	3.069	3.724
	1.304.390	8.018.221

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Жалақы, жұмыскерлердің басқа да сыйақылары мен тиісті салықтар бойынша шығыстар	1.099.934	1.349.281
Кәсіби қызметтер	138.505	160.334
Қосылған құн салығы бойынша шығыстар	61.393	43.533
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	54.998	21.380
Тозу және амортизация	46.253	48.457
Жалдау	10.800	34.562
Мемлекеттік баж	26.293	24.056
Іссапар шығыстары	17.849	16.121
Директорлар кеңесін ұстау бойынша шығыстар	7.781	7.550
Байланыс	5.670	7.968
Материалдар	3.153	5.532
Банктердің комиссиялары	2.182	2.331
Ғимаратты күтіп ұстау бойынша шығыстар	625	768
Басқасы	65.874	56.623
	1.541.310	1.778.496

29. ҚАРЖЫЛАНДЫРУДАН ТҮСКЕН КІРІСТЕР / (ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШЫҒЫСТАРЫ)

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қаржылық кіріс		
Банк депозиттері мен ағымдағы банк шоттары бойынша пайыздық кіріс	1.964.975	1.212.623
«Кері автоРЕПО» келісімдері бойынша кіріс	1.419.132	709.363
Дисконтты мойындау	127.958	—
Мемлекеттік облигациялар бойынша кіріс	53.461	106.298
	3.565.526	2.028.284
Қаржыландыру бойынша шығындар		
Қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	(2.194.909)	(1.605.590)
Шығарылған облигациялар бойынша пайыздық шығыстар	(738.156)	(273.181)
Қаржыландыруды тартумен байланысты шығыстар	(38.360)	(236.102)
	(2.971.425)	(2.114.873)

30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2021 және 2020 жылдардағы табыс салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	1.639.426	1.777.261
Өткен кезеңдердің табыс салығын түзету	171.665	—
Уақытша айырмалардың туындауының және қайтарылуының нәтижесінде кейінге қалдырылған салық бойынша шығыстар	733.048	327.909
	2.544.139	2.105.170

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Төменде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына табыс салығы бойынша шығыстармен бірге ресми белгіленген мөлшерлеме бойынша салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік кіріске қолданылатын табыс салығы бойынша шығыстарды салыстырып тексеру берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	12.330.271	8.903.680
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Салықтың ресми мөлшерлемесі бойынша есептелген табыс салығы	2.466.054	1.780.736
Мемлекеттік бағалы қағаздардың купондық сыйақылары бойынша кірістер	(10.692)	(163.132)
Резервтер бойынша кейінге қалдырылған салық активін есептен шығару	—	218.203
Өткен кезеңдердің табыс салығын түзету	171.665	—
Күмәнді берешек бойынша резервті (қалпына келтіру)/есептеу	(79.030)	198.246
Дисконтты мойындау	(25.592)	—
Қаржы құралдары бойынша дисконт амортизациясы	—	(19.357)
Басқа да тұрақты айырмалар	21.734	90.474
	2.544.139	2.105.170

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелердің компоненттері төмендегідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп		Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	
	2021 жыл	2020 жыл	2021 жыл	2020 жыл
Кейінге қалдырылған салық активтері				
Берілген қарыздарға резервтер, ағымдағы қаржы активтері мен дебиторлық берешек	42.807	42.807	—	(218.203)
Салықтар	1.639	2.955	(1.316)	317
Капиталдандырылған сыйақылар	—	—	—	(8.291)
Келешек кезеңдер кірістері	24.490	27.552	(3.062)	(3.061)
Басқасы	87.684	72.643	15.041	834
	156.620	145.957	10.663	(228.404)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері				
Негізгі құралдар	(431.464)	(416.770)	(14.694)	(19.121)
Жерді сатудан түскен кіріс	(298.175)	—	(298.175)	—
Берілген қарыздар бойынша күтілетін сыйақылар	(510.939)	(80.384)	(430.555)	(80.384)
Еншілес ұйымды бақылаудан айырылу	—	287	(287)	—
	(1.240.578)	(496.867)	(743.711)	(99.505)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(1.083.958)	(350.910)		
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза шығыстар			(733.048)	(327.909)

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың кейінге қалдырылған мойындалмаған салық активтері болмады.

31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізі басқарушы персоналына біршама қатысу үлесі тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымды, сондай-ақ Үкімет бақылайтын өзге де кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарық ставкаларына міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды.

«Бас компания бақылайтын ұйымдар» санатына Бас компания бақылайтын ұйымдар кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)**

Байланысты тараптармен операциялар тараптар арасында келісілген шарттарда жасалды. Сатып алу және сату бойынша транзакциялар нарықтық шарттар бойынша жасалды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар қысқа мерзімді болып табылады, ал есеп айырысулар, төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ақшалай жасалады.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топ байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздануын көрсетпеді. Мұндай бағалау әрбір қаржы жылы байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылған нарықты тексеру арқылы жасалды.

2021 және 2020 жылдар үшін байланысты тараптармен негізгі мәмілелер төменде көрсетілген.

<i>Мың теңгеммен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Бас компания бақылайтын ұйымдар		
Байланысты тараптарға сату	271.492	538.343
Байланысты тараптардан сатып алу	52.103	46.815
Операциялық жалдаудан түскен кірістер	13.077	14.958
	336.672	600.116

Жоғарыда көрсетілген тармақтардың нәтижесінде Топтың 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптарға алынуға жататын / (төленетін) келесі сомалары болды:

<i>Мың теңгеммен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Бас компания бақылайтын ұйымдар		
Сауда дебиторлық берешек	–	27.087
Кредиторлық берешек	(5.895.948)	(5.954)

Бас компаниядан алынған қарыздар

Бас компаниядан алынған қарыздың егжей-тегжейі 21-ескертіпте ашылып көрсетілген.

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2021 жылы негізгі басқарушы персонал жеті адамды құрады (2020: жеті адам). Еңбекақы бойынша шығындарға енгізілген, негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақының жалпы сомасы есепті кезең бойынша 158.268 мың теңгені құрады (2020 жыл: 146.572 мың теңге). Негізгі басқарушы персоналға берілетін сыйақыға жыл қорытындылары бойынша жалақы мен сыйлықақы кіреді.

Топтың негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне қатысты байланысты тараптарды анықтау үшін қосымша бақылау рәсімдерін жасады. Мұндай рәсімдердің нәтижесінде басқарушы персонал арқылы байланыстылық анықталмады.

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Шарттық міндеттемелер**

2021 жылдың 31 желтоқсанына Топтың құрылыс компаниялармен жасалған шарттары бойынша 18.065.145 мың теңге (2020 жылы: 11.277.439 мың теңге) жалпы сомаға шартты міндеттемелері болды.

2019 жылғы 24 қаңтарда Топ Бас компаниямен Әкімшілік ғимаратты сенімгерлік басқару шартын жасады. Топ коммерциялық алаңдарды байланысты және үшінші тараптарға жалға беру арқылы оларды басқарады. Шарт талаптарына сай Топ мүліктің сақталуын, лайықты қызмет етуін және пайдаланылуын қамтамасыз етуге міндетті.

Қаржылық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Топ жалға беруші ретінде

Топ белгілі бір тұрғын және тұрғын емес алаңдардан тұратын жылжымайтын мүлік қорының қаржылық жалдау шарттарын жасады. Бұл жалдау шарттары 10-20 жыл аралығындағы кезеңге жасалды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу**

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілері үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдері. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Айыппұлдық ықпалшараға 1,25-ке көбейтілген, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50%-80% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары қоса есептелуге жататын салық сомаларынан бірнеше есе артық болуы мүмкін. Қаржылық кезеңдер тексеру жүргізілетін жылдың алдындағы күнтізбелік бес жыл ішінде салық органдары тексеру үшін ашық болып қалады. Белгілі бір жағдайларда тексерулер анағұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесінің екі ұштылығынан, салықтардың, егер олар болған жағдайда айыппұл санкциялары мен өсімақылардың түпкілікті сомасы қазіргі кезеңге жатқызылған және 2021 жылғы 31 желтоқсанға есептелген шығындар сомасынан асып кетуі мүмкін. Басшылық 2021 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнаманы талқылау сәйкес болып табылады және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көзделгендерді немесе басқа да тәсілмен ашылған жағдайларды қоспағанда, Топтың салықтар бойынша ұстанымы расталады деген мүмкіндік бар деп есептейді.

33. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелеріне Бас компаниядан алынған қарыздар, кредиторлық берешек, басқа да қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер және басқа да ағымдағы міндеттемелер жатады. Аталған қаржылық міндеттемелер негізінен Топтың операциялық қызметін қаржыландыруға тарту үшін пайдаланылып отыр. Топтың ақша қаражаты мен оның баламалары, қаржылық жалдау бойынша берешек, сауда дебиторлық берешек, банктік депозиттер мен мемлекеттік облигациялар сияқты түрлі қаржылық активтері бар.

Осы қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдерге валюталық тәуекел, өтімділік тәуекелі мен несиелік тәуекел жатады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Топтың шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығы, ең алдымен, Топтың қаржылық қызметімен негізделген. Сондай-ақ, Топтың айырбас бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығы операциялық қызметпен байланысты (кірістер мен шығыстар Топтың функционалдық валютадан ерекшеленетін валютада білдірілген).

Келесі кестелерде барлық басқа параметрлердің өзгермеуі шартымен, ресей рублінің айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге сезімталдылық талдауы көрсетілген. Топтың өзге валюталар бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығы елеусіз болып табылады.

	Айырбас бағамының абсолютті өрнекпен (теңгемен) ұлғаюы/(азаюы)	Айырбас бағамының ұлғаюы/(азаюы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері
Мың теңгемен			
2021 жылғы 31 желтоқсанға			
Ресей рублі	0,75 / (0,75)	13% / (13%)	(3.411.952) / 3.411.952
2020 жылғы 31 желтоқсанға			
Ресей рублі	0,85 / (0,85)	15% / (15%)	14.291 / (14.291)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі**

Өтімділік тәуекелі – Топтың қаржылық міндеттемелері байланысты міндеттемелерді өтеуге арналған қаражатты алу кезінде қиындықтардың пайда болу тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтерді олардың әділ құнына жақын баға бойынша уақытылы сатуға қабілетсіздігі салдарынан туындауы мүмкін.

Топ өтімді қаражаттар қажеттілігін үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген орын алатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті болатын көлемде қаражатпен қамтамасыз етеді. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қысқа мерзімді міндеттемелері оның айналымдағы активтерінен 48.056.024 мың теңгеге (2020 жылы: 32.368.975 мың теңге) асты. Мұндай асып түсу негізінен Бас компанияның мұндай қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығына байланысты 67.436.448 мың теңге сомасында Бас компаниядан алынған қарыздарды қысқа мерзімді деп жіктеуден қалыптасты. Алайда, Бас компания одан кейінгі қаржылық қолдауды көрсетуге және қарыздардың мерзімінен бұрын қайтарылуын талап етпеуге дайын екендігін растады. Басшылық өзінің операциялық қызметін кеңейту арқылы, сондай-ақ Бас компаниядан алынатын қаржыландыру арқылы өтімді құралдардағы мұқтаждықты қамтамасыз етеді.

Төмендегі кестеде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлігіндегі Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдері туралы қорытынды ақпарат берілген:

Мың теңгемен	Талап етілгенге дейін	3 айдан астам	3-12 ай	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар	67.436.448	–	16.465.034	4.352.275	4.159.305	92.413.062
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	460.800	12.211.200	–	–	12.672.000
Кредиторлық берешек	–	1.091.019	3.483.412	2.125.951	–	6.700.382
	67.436.448	1.551.819	32.159.646	6.478.226	4.159.305	111.785.444

Мың теңгемен	Талап етілгенге дейін	3 айдан астам	3-12 ай	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар	79.921.402	–	1.499.264	14.700.986	–	96.121.652
Кредиторлық берешек	–	85.668	–	–	–	85.668
	79.921.402	85.668	1.499.264	14.700.986	–	96.207.320

Несиелік тәуекел

Топты несиелік тәуекелге нақты ұшырататын қаржы құралдары, негізінен, банк салымдарындағы және ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражатынан, дебиторлық берешектен, берілген қарыздан және қаржылық жалдау берешегінен тұрады. Несиелік тәуекелдің барынша көп мөлшері әрбір қаржылық активтің баланстық құнымен берілген.

Топ өзінің операциялық қызметін және белгілі бір инвестициялық қызметін жүзеге асыру нәтижесінде несиелік тәуекелге ұшырағыш келеді. Инвестициялық қызметті жүзеге асыру барысында Топ, негізінен, қазақстандық банктерде салымдарды орналастырады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Неснелік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде құрылған резервтерді шегере отырып «Standard & Poor's», «Fitch» және «Moody's» агенттіктерінің несиелік рейтингілерін пайдалана отырып есепті күнге банктерде орналастырылған ақша қаражаттары, банк депозиттері бойынша сальдо көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
		2021 жыл	2020 жыл		
First Heartland Jysan Invest	Қазақстан	B1/тұрақты	B/негативті	31.424.644	—
МБҚ көрзеңкесімен кері автоРепо	Қазақстан	Рейтингсіз	Рейтингсіз	18.797.244	5.763.855
«Forte Bank» АҚ	Қазақстан	B+/оң/B	B+/тұрақты/B	13.469.554	7.192.595
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	BB-/тұрақты/BB-	BB/тұрақты/BB+	6.530.456	17.786.033
«Банк Центр Кредит» АҚ	Қазақстан	B/тұрақты	B/тұрақты	1.997.150	—
«АТФ Банк» АҚ	Қазақстан	Рейтингсіз	B-/тұрақты/B-	—	36.029.312
«Альфа Банк» ЕБ АҚ	Қазақстан	BB-/тұрақты/BB-	BB-/тұрақты/BB-	—	13
				72.219.048	66.771.808

Қаржы құралдарының әділ құны

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері мемлекеттік борыштық бағалы қағаздардан тұрды. Бұл қаржы активтері І-деңгейге, әділ құнының дерек көздерінің иерархиясы бөлігінде әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде жатады.

Басшылық ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттердің, сауда дебиторлық берешектік, сауда кредиторлық берешектің, банктік овердрафттардың және басқа да қысқа мерзімді міндеттемелердің әділ құны, ең алдымен, мұндай құралдарды өтеудің ұзақ емес мерзімдеріне орай шамамен олардың баланстық құнына тең болатындығын анықтады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны мұндай мәмілені жасағысы келетін тараптардың арасындағы ағымдағы мәміленің нәтижесінде мәжбүрлі сатудан немесе таратудан басқа, құралға айырбасталуы мүмкін соманы білдіреді. Әділ құнды айқындау үшін келесі әдістер мен болжамдар пайдаланылды:

- Топ дебиторлық берешекті, қаржылық жалдау берешегін және тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздарды пайыздық мөлшерлемелер, елге тән болатын тәуекел факторлары, клиенттің дербес төлем қабілеттілігі және қаржылық жобаға тән тәуекелдің сипаттамалары сияқты параметрлердің негізінде бағалайды. Осы бағалаудың негізінде бұл дебиторлық берешек бойынша күтілетін шығындарды есепке алу үшін резервтер құрылады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтерді шегере отырып мұндай дебиторлық берешектің баланстық құны шамамен оның әділ құнына тең болды.
- Бағасы белгіленетін облигациялардың әділ құны есепті күнге баға белгілеудің негізінде айқындалады. Бағасы белгіленбейтін құралдардың, банктер берген несиелердің және басқа да қаржылық берешектің, қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелердің, сондай-ақ басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелердің әділ құны өтеуге дейін қалған ұксас шарттармен, несиелік тәуекелмен және мерзімдермен берешек үшін ағымдағы мөлшерлемелерді пайдалана отырып келешек ақша ағындарын дисконттау арқылы айқындалады және әділ құн көздерінің иерархиясы бөлігінде 3-деңгейге жатады.
- Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің әділ құны белсенді нарықтарда баға белгілеуінің негізінде айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау көздерінің иерархиясы**

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау моделінің бөлінісінде ол туралы ақпаратты ашып көрсету үшін мынадай сатылылықты пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыққа арналған бағалар (ешқандай да түзетулерсіз).
- 2-деңгей: барлық шығыс деректері көрсетілетін әділ құнына айтарлықтай әсер ететін басқа да әдістер нарықта тікелей немесе жанама байқалады.
- 3-деңгей: бақыланатын нарықтық ақпаратқа негізделмейтін әділ құнды көрсетуге біршама әсер ететін бастапқы деректерде қолданылатын әдістер.

Төмендегі кестеде Топтың активтері мен міндеттемелерін әділ құны бойынша бағалау иерархиясы көрсетілген.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша активтерді бағалау иерархиясы:

Мың теңгемен	Баланстық құн	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Әділ құны бойынша бағаланатын активтер					
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары (17-ескертпе)	440.138	440.138	440.138	–	–
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Берілген қарыздар (16-ескертпе)	18.043.100	18.043.100	–	–	18.043.100
Қаржылық жалдау бойынша берешек (10-ескертпе)	55.065.932	37.133.794	–	–	37.133.794
Сауда дебиторлық берешек (15-ескертпе)	2.593	2.593	–	–	2.593

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша міндеттемелерді бағалау иерархиясы:

Мың теңгемен	Баланстық құн	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Қарыздар (21-ескертпе)	81.880.635	81.880.635	—	—	81.880.635
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (22-ескертпе)	11.801.600	11.695.616	—	—	11.695.616
Кредиторлық берешек (24-ескертпе)	5.966.640	5.966.640	—	—	5.966.640
Басқа да ағымдағы міндеттемелер (25-ескертпе)	2.002.865	2.002.865	—	—	2.002.865

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша активтерді бағалау иерархиясы:

Мың теңгемен	Баланстық құн	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Әділ құны бойынша бағаланатын активтер					
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары (17-ескертпе)	905.303	905.303	905.303	—	—
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Берілген қарыздар (16-ескертпе)	11.882.344	11.882.344	—	—	11.882.344
Қаржылық жалдау бойынша берешек (10-ескертпе)	65.450.569	63.735.926	—	—	63.735.926
Дебиторлық берешек (15-ескертпе)	275.445	275.445	—	—	275.445

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау көздерінің иерархиясы (жалғасы)**

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша міндеттемелерді бағалау иерархиясы

Мың теңгемен	Баланстық құн	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Қарыздар (21-ескертпе)	94.581.167	94.581.167	—	—	94.581.167
Кредиторлық берешек (24-ескертпе)	85.688	85.688	—	—	85.688
Басқа да ағымдағы міндеттемелер (25-ескертпе)	2.450.283	2.450.283	—	—	2.450.283

Қаржылық қызметтің нәтижесінде туындаған міндеттемелердегі өзгерістер

Төмендегі кестеде 2021 және 2020 жылдардағы қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелердегі өзгерістер көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жылғы 1 қаңтарға	Ақша қаражатының түсуі	Ақша қаражатының кетуі	Валюта бағамдарының өзгеруі	Төленген пайыздар	Басқасы*	2021 жылғы 31 желтоқсанға
Қарыздар	94.581.167	—	(12.995.033)	300.450	(2.570.064)	2.564.115	81.880.635
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	—	11.500.000	—	15.333	(451.889)	738.156	11.801.600
Міндеттемелер жиыны	94.581.167	11.500.000	(12.995.033)	315.783	(3.021.953)	3.302.271	93.682.235

Мың теңгемен	2020 жылғы 1 қаңтарға	Ақша қаражатының түсуі	Ақша қаражатының кетуі	Валюта бағамдарының өзгеруі	Төленген пайыздар	Басқасы*	2020 жылғы 31 желтоқсанға
Қарыздар	108.657.480	21.825.145	(34.371.093)	150.000	(3.805.772)	2.125.407	94.581.167
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	5.487.246	—	(5.203.442)	—	(556.985)	273.181	—
Міндеттемелер жиыны	114.144.726	21.825.145	(39.574.535)	150.000	(4.362.757)	2.398.588	94.581.167

* «Басқасы» бағанында негізінен қарыздар бойынша есептелген сыяқы сомалары көрсетілген. Топ төленген пайыздарды операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде жіктейді.

Капиталды басқару

Топтың капиталын басқарудың басты мақсаты қызметін қолдау және акционерлік құнын барынша көбейту мақсатында капитал толықтығының тұрақты коэффициенттерін қамтамасыз ету болап табылады.

Топ капитал құрылымын басқарады және оны экономикалық жағдайдағы өзгерістерді ескере отырып түзетеді. Құрылған күннен бастап 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезең ішінде мақсаттарға, саясаттарға немесе процестерге бірде бір өзгеріс енгізілмеді.

Топ таза қарыздардың жалпы капиталға қатыстылығын білдіретін қарыз коэффициентін пайдалану арқылы капитал мониторингін жүзеге асырады. Топ Бас компаниядан алынған қарыздар, мемлекеттік облигациялар мен кредиторлық берешекті таза берешектің құрамына қосады.

Кестеде Топтың 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына берешек коэффициенті көрсетілген:

Мың теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Қарыздар	81.880.635	94.581.167
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	11.801.600	—
Кредиторлық берешек	5.966.640	85.668
Таза берешек	99.648.875	94.666.835
Капитал	60.746.956	51.947.725
Берешек коэффициенті	1,64	1,82

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

34. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылық акциялары басталды. Бұл наразылық шерулері басқа да қалаларға таралып, тәртіпсіздіктерге, мүліктің зақымдануына және адамдардың өліміне әкеп соқтырды. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдайды енгізу туралы жариялады.

Жоғарыда аталған наразылықтардың және төтенше жағдайдың енгізілуі нәтижесінде Қазақстан Президенті, салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізуді, инфляция деңгейі мен теңгенің айырбастау бағамын бақылауды және тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдай режимінің күші жойылды. Қазіргі уақытта Компанияның Үкімет қабылдауы мүмкін кез келген жаңа шаралар оның қаржылық жағдайына қалайша ықпал ете алатындығын, егер ондайлар болса, немесе жоғарыда аталған наразылықтар мен төтенше жағдайдың енгізілуі Қазақстан экономикасына қандай ықпалын тигізетіндігін санмен бағалауға мүмкіндігі жоқ.

Валюта бағамы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне Қазақстан теңгесінің АҚШ долларына қатысты бағамы айтарлықтай құбылмалылықпен сипатталды. 2022 жылдың 28 ақпанындағы ҚҚБ ресми бағамы 1 доллар үшін 495 теңге болды.